

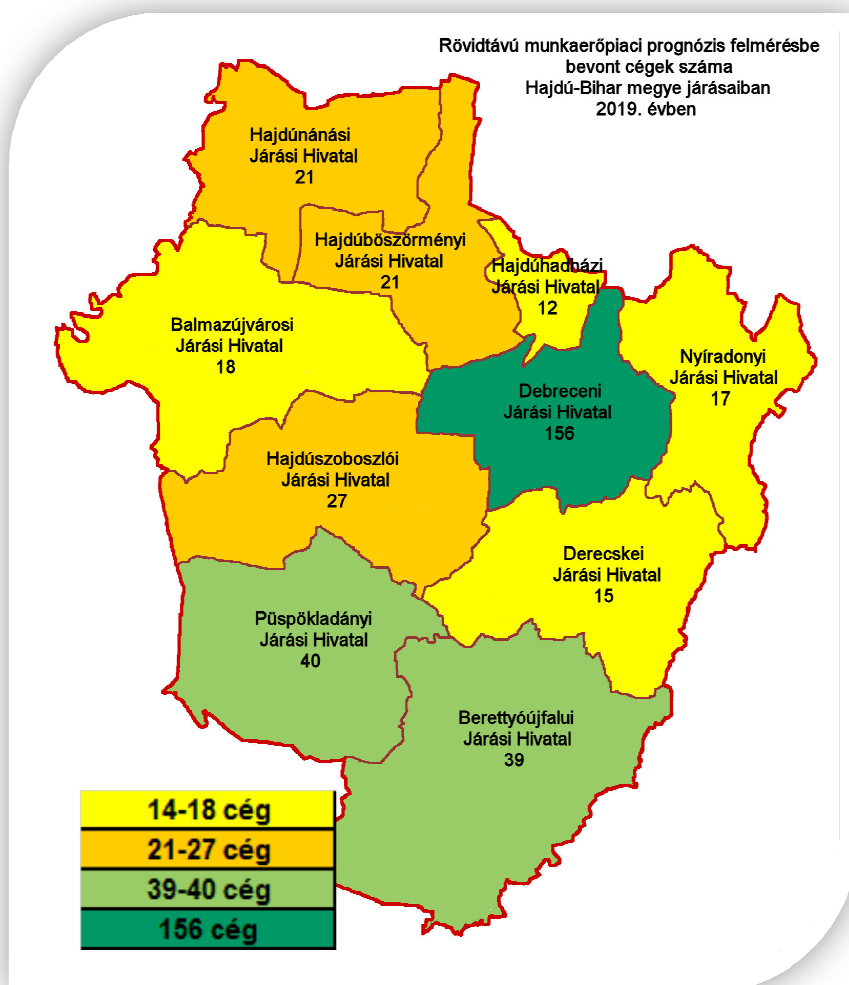
HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Jóváhagyta:

Tapolcai Zoltán
főosztályvezető

RÖVIDTÁVÚ MUNKAERŐPIACI PROGNÓZIS
HAJDÚ-BIHAR MEGYE
2020. DECEMBER 31-IG

Debrecen, 2020. február

Foglalkoztatási Főosztály

4024 Debrecen, Piac u. 42-48. Telefon: (36 52) 513-000 Fax: (36 52) 513-002 E-mail: foglalkoztatasi@hajdu.gov.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A Rövidtávú munkaerőpiaci prognózisfelmérés	2
1.1.	A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése.....	2
1.2.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján országosan	2
1.3.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar megyében	3
1.4.	Hajdú-Bihar megye munkaerőpiaci jellemzői 2019. I-XII. hónapjában az NFSZ adatai alapján	6
II.	A felmérés menete.....	14
2.1.	A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2018-2019.év).....	14
2.2.	Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint	15
2.3.	A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2019. szeptember)	15
III.	A foglalkoztatás alakulása a felmérésben résztvevőknél 2019. és 2020. években	16
3.1.	Létszámgazdálkodás 2019. évben.....	16
3.2.	Várható munkaerő-kereslet 2019. év végéig.....	19
3.3.	Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások	21
3.4.	Atipikus foglalkoztatás	23
3.5.	Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon.....	25
3.6.	Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása	26
IV.	A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2019. évi várakozások	27
4.1.	Kapacitás-kihasználtság	27
4.2.	Rendelésállomány	33
4.3.	A termelési volumen alakulása	34
4.4.	Beruházások.....	35
4.5.	A vállalkozások üzleti helyzete.....	36
V.	Összegzés	38
	MELLÉKLET	39
	1. számú melléklet.....	39
	FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓK.....	39

I. A Rövidtávú munkaerőpiaci prognózisfelmérés

1.1. A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése

A rövidtávú munkaerőpiaci prognózis felmérés 2019. évben szeptember-október hónapokban zajlott le, amelyet a munkaügyi szervezet immár 13 éve a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemező Intézetével (GVI) közös kutatási program keretében végez.

Az országos szintű reprezentatív felmérés a versenyszféra gazdálkodó szervezeteire – a mikro-vállalkozásoktól kezdve a több száz főt foglalkoztató nagy cégekig – terjedt ki. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalai foglalkoztatási osztályainak (a továbbiakban: foglalkoztatási osztály) dolgozói és a kamara munkatársai 6 854 céget (75-tel többet, mint egy évvel korábban) kerestek fel. A kérdések 2019. év tény- és várható adataira, valamint a következő évi várakozásokra terjedtek ki.

Az éves rendszerességgel lebonyolított prognózisfelmérések legfőbb célja a munkaügyi szervezet szempontjából a munkaerőpiacon zajló változások és a munkáltatók emberi erőforrással történő gazdálkodásának megismerése, emiatt a kérdőíven szereplő kérdések többsége erre irányul. A felmérés emellett természetesen kiterjed a bevont cégek gazdasági helyzetének, ezen belül a konjunkturális helyzetének, a kapacitáskihasználtságuknak, a termelési volumenüknek, beruházásaiknak az alakulására is. Ezen tényezők együttes megismerése révén prognosztizálható a régió főbb munkaerőpiaci folyamatainak alakulása, leírhatóak a rövidtávon várható változások, nyomon követhetőek a foglalkoztatásban jelentkező tendenciák.

1.2. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján országosan ¹

Magyarországon az előzetes adatok szerint 2019. év első tíz hónapjában a születések száma 1,6%-kal, a halálozásoké 0,3%-kal kevesebb volt, mint 2018. év azonos időszakában. Ennek következtében a természetes fogyás 2,7%-kal, 897 fővel nőtt 2018. év január-októberhez képest. Az élveszületések száma 2019. év októberében 2,5%-kal, a halálozásoké 4,4%-kal csökkent az előző év azonos havi értékéhez képest. A halálozások számának nagyobb mértékű visszaesése következtében a 2 655 fős októberi természetes fogyás 9,5%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál.

A bruttó hazai termék volumene Magyarországon 2019. év III. negyedévében 5,0%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. A növekedéshez az ipar, az építőipar és a piaci alapú szolgáltatások járultak hozzá a legnagyobb mértékben. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint a gazdaság teljesítménye az előző év azonos negyedévéhez mérten 4,8, az előző negyedévhez viszonyítva 1,1%-kal nőtt. A bruttó hazai termék 2019. év I–III. negyedévében 5,1%-kal emelkedett. Az **ipar** teljesítménye 7,6%-kal,

¹ Forrás: idézet a KSH gyorstájékoztatóiból

ezen belül a feldolgozóiparé 8,1%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához mérten. A feldolgozóipari ágazatok közül a közúti jármű-gyártás és a számítógép, elektronikai és optikai termék gyártása járult hozzá a legnagyobb mértékben az ipar bővüléséhez. Az **építőipar** hozzáadott értéke 18%-kal nőtt, ezen belül minden ágazaté erőteljesen növekedett. A **mezőgazdaság** teljesítménye 1,6%-kal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. A **szolgáltatások** bruttó hozzáadott értéke együttesen 3,9%-kal nőtt, a legnagyobb bővülést a kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás (8,7%) érte el. Az információ, kommunikáció hozzáadott értéke 6,4%-kal, a szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenységé a korábbi negyedévekhez képest mérsékeltebben, 5,2%-kal emelkedett. A pénzügyi, biztosítási tevékenység teljesítménye 4,1%-kal nőtt. A közigazgatás, oktatás, egészségügy együttes hozzáadott értéke 1,4%-kal csökkent. A bruttó hazai termék 2019. év III. negyedévi, 5,0%-os emelkedéséhez a szolgáltatások 2,1 százalékponttal, az ipar 1,5 százalékponttal, az építőipar 1,0 százalékponttal járult hozzá. A szolgáltatásokon belül a kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás hozzájárulása volt a legjelentősebb (1,0 százalékpont).

1.3. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar megyében²

Hajdú-Bihar megyében 2019. év I–III. negyedévében az élveszületések és a halálozások száma egyaránt mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest, a népesség természetes fogyása folytatódott. A KSH munkaerő-felmérése alapján 2019. év III. negyedévében a foglalkoztatottak és a munkanélküliek száma egyaránt csökkent az előző év azonos időszakához képest. (Országosan bővült a foglalkoztatás.) A foglalkoztatási arány elmaradt az országostól, a munkanélküliségi ráta meghaladta azt. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2019. év I–III. negyedévében az országoshoz hasonló ütemben emelkedett, de továbbra is jóval (66 ezer forinttal) alacsonyabb volt a hazai átlagnál. A telephelyi adatok alapján az ipar I–III. negyedévi teljesítménye 9,2%-kal felülmúlta az egy évvel azelőtti. A megyei székhelyű építőipari szervezetek termelése 39%-kal, a beruházások volumene 32%-kal nőtt. Több lakást vettek használatba 2019. év első kilenc hónapjában, mint egy évvel korábban, a lakásépítések népességre vetített száma alacsonyabb volt az átlagnál.

A megye kereskedelmi szálláshelyein lényegében ugyanannyi vendég kevesebb vendégéjszakát töltött el, mint 2018. év I–III. negyedévében. A kiskereskedelmi üzlethálózat 2019. év I–III. negyedévi forgalmának volumene az országosnál némileg nagyobb mértékben emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Egy lakosra 722 ezer forint bolti forgalom jutott, 131 ezerrel kevesebb az országos átlagnál.

Hajdú-Bihar megyében 2019. év III. negyedévében a 15–74 éves népesség 60,9%-a, 243 ezer fő volt gazdaságilag aktív, számuk 3,3%-kal kevesebb volt, mint egy évvel korábban. Az aktivitási arány 2,2 százalékponttal elmaradt az országostól. A munkaerőpiacon 232 ezer fő foglalkoztatottként, 11 ezer fő munkanélküliként jelent meg. A foglalkoztatottak száma a hazai növekedéssel szemben csökkent, a munkanélkülieké az országosnál jelentősebb

² Forrás: idézet KSH Fókuszban a megyék 2019. I–III negyedév Hajdú-Bihar megye

mértékben fogyott 2018. év III. negyedévéhez képest. A foglalkoztatási ráta 58,2%, a munkanélküliségi ráta 4,5% volt, előbbi 2,8 százalékponttal alacsonyabb, utóbbi 1,1 százalékponttal magasabb volt az országos átlagnál. Az inaktívak száma 156 ezer főt tett ki, 4,0%-kal többet az egy évvel korábbinál.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete Hajdú-Bihar megyében 2019. év I–III. negyedévében 294 ezer, a családi kedvezmény nélkül számított havi nettó átlagkereset 196 ezer forint volt. Közfoglalkoztatottak nélkül számolva a bruttó átlagkereset 311 ezer, a nettó átlagkereset 207 ezer forintra emelkedett. A bruttó és nettó átlagkereset – a közfoglalkoztatottakkal együtt számítva – egyaránt 10,5%-kal múlta felül a 2018. év I–III. negyedévit, a növekedés üteme kevéssel elmaradt az országostól. A keresetek 18,3%-kal alacsonyabbak voltak, mint országosan. A keresetnövekedés a versenyszférában 11,0%-ot, a költségvetés területén 8,9%-ot tett ki. Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete előbbiben 301 ezer, utóbbiban 286 ezer forint volt. A legmagasabb átlagkeresetű energiaipar, valamint pénzügyi szolgáltatás nemzetgazdasági ágak bruttó átlagbére 190 ezer, illetve 165 ezer forinttal meghaladta a megyei átlagot. A legkevesebbet, átlagosan 163 ezer forintot – a közfoglalkoztatottak jelentős részét magában foglaló – egészségügyi szolgáltatás területén munkát vállalók keresték, ami 131 ezer forinttal elmaradt a megyei átlagkeresettől. Közfoglalkoztatottak nélkül az egészségügyi szolgáltatásban a bruttó átlagkereset értéke 255 ezer forint volt. Az átlagkereset a fizikai foglalkozásúaknál 13,5%-kal, a szellemiekénél 7,7%-kal emelkedett. A fizikai foglalkozásúak bruttó átlagkeresete 227 ezer, a szellemieké 377 ezer forintra bővült.

Hajdú-Bihar megyében 2019. év szeptember végén 21 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 7,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A csökkenés mértéke nagyobb volt az országosnál (3,1%). A pályakezdő álláskeresők száma (2 410 fő) 13%-kal kevesebb lett, az összes álláskeresőhöz viszonyított arányuk 12%-ot tett ki. Az álláskeresők 35%-a legfeljebb 3 hónapja, 33%-a tartósan, egy évet meghaladóan nem tudott elhelyezkedni. A tartósan állás nélkül lévők száma 8,0%-kal nőtt 2018. év szeptemberéhez képest. Az álláskeresők 42%-a legfeljebb az általános iskola 8 osztályával, 25%-a szakmunkás, szakiskolai bizonyítvánnyal, 27%-a érettségivel, illetve technikai végzettséggel, 6,1%-a diplomával rendelkezett. A nyilvántartott álláskeresők 29%-a szociális ellátásban, 13%-a álláskeresői segélyben, 12%-a álláskeresői járadékban részesült, 46%-uk nem kapott semmilyen pénzügyi ellátást. Az ellátottak aránya az előző év azonos időpontjához viszonyítva 0,4 százalékponttal emelkedett.

Szeptember végén 4,6 ezer betöltetlen álláshelyet tartottak nyilván, 12%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Tíz üres álláshelyre 46 álláskereső jutott, 2-vel több, mint 2018. év szeptemberében.

Hajdú-Bihar megyei székhellyel 2019. év szeptember végén 107 ezer gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 1,5%-kal (országosan 1,8%-kal) többet, mint egy évvel korábban. A 101 ezer vállalkozás 18%-át társas gazdálkodási formában, 82%-át önálló vállalkozóként regisztrálták. Az előbbieik száma egy év alatt 1,3%-kal csökkent, az utóbbiaké 2,3%-kal nőtt. A 18 ezer társas vállalkozás 70%-át kitevő korlátolt felelősségű társaságok száma 10-zel nőtt, a 26%-át képviselő betéti társaságoké 3,6%-kal fogyott. A részvénytársaságok száma nem

változott (184), szövetkezetből 23%-kal (221) kevesebb szerepelt a regisztrációban, mint 2018. év szeptember végén. A társas vállalkozások 91%-a legfeljebb 9 főt foglalkoztatott, a 249 fő felettiekből 32 volt a megyében. A társas vállalkozások 2019. év szeptember végén 5,5%-a csődeljárás, kényszersztörés vagy felszámolási eljárás alatt volt, 0,9 százalékponttal kisebb részüket, mint egy évvel korábban. Az eljárás alá vont vállalkozások részaránya a korlátozott felelősségű társaságoknál 5,6%-ot, a részvénytársaságoknál 6%-ot tett ki. A 83 ezer önálló vállalkozó 35%-a fő-, 43%-a mellékfoglalkozásúként, 23%-a nyugdíjasként tevékenykedett. Fő- és mellékfoglalkozás keretében többen, nyugdíj mellett kevesebben vállalkoztak az egy évvel korábbinál. Főtevékenységük alapján a társas vállalkozások a kereskedelem (24%), a tudományos és műszaki tevékenység (15%), az építőipar (12%) és az ipar (9,4%) területén, az önálló vállalkozók a mezőgazdaság (52%) és az ingatlanügyletek (9,8%) nemzetgazdasági ágakban fordultak elő leggyakrabban.

A Hajdú-Bihar megyei székhelyű gazdasági szervezetek 2019. év I–III. negyedévében 168 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, összehasonlítva áron 32%-kal többet az egy évvel korábbinál. A növekedés jóval magasabb volt a 14%-os országos átlagnál. A fejlesztési források 26%-át a feldolgozóipar, 15%-át a mezőgazdaság, 10%-át az oktatás területén használták fel. Az oktatás beruházásainak volumene 67%-kal, az agráriumé 30%-kal, a feldolgozóiparé 18%-kal nőtt. A feldolgozóiparon belül a gép, gépi berendezés gyártása területén valósultak meg a legnagyobb értékű beruházások. Anyagi-műszaki összetétel szerint a fejlesztési források 52%-át épületek és egyéb építmények építésére, 29%-át import, 14%-át belföldi gépek, berendezések és járművek beszerzésére fordították. Az épületek és egyéb építmények beruházási volumene 52%-kal, a külföldi gyártású gépek, berendezések és járműveké 22%-kal, a hazaiaké 5,8%-kal növekedett. Az értékek alapján a gépek, berendezések és járművek 67%-a importból származott.

A 4 főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások 2019. év I–III. negyedévében a Hajdú-Bihar megyei telephelyein 668 milliárd forint termelési értéket állítottak elő, összehasonlítva áron 9,2%-kal (országosan 6,1%-kal) többet, mint egy évvel korábban. A 49 főnél többet foglalkoztató, megyei székhelyű ipari vállalkozások termelési értéke 573 milliárd forintot tett ki, ami összehasonlítva áron gyakorlatilag az előző év I–III. negyedévi szintjén maradt. Az ipar teljesítményének legnagyobb hányadát, egynegyedét adó vegyi anyag, termék, illetve gyógyszergyártás együttes kibocsátása az egy évvel korábbi alacsony bázishoz képest 15%-kal emelkedett. Az előzőhöz hasonló részarányt képviselő gépiparban összességében 3,5%-kal nőtt, ugyanakkor az ipari termelés 17%-át előállító élelmiszeriparban ötödével visszaesett a termelés volumene. A kisebb súlyt képviselő területek közül a fa-, papír- és nyomdaiparban, a gumi-, műanyag- és építőanyag-iparban, valamint az egyéb feldolgozóiparban jelentősebb teljesítménynövekedés következett be. Az ipari értékesítés volumenének 1,4%-os növekedése a belföldi eladások 6,8%-os visszaesésének (ami az élelmiszeriparban volt a legnagyobb mértékű), illetve az export 5,9%-os bővülésének eredménye. Ez utóbbihoz leginkább a vegyi anyag, termék gyártása, gyógyszergyártás külföldi eladásainak 21%-os felfutása járult hozzá. Az értékesítési bevételek 32%-a hazai eladásokból, 68%-a exportból származott.

1.4. Hajdú-Bihar megye munkaerőpiaci jellemzői 2019. I-XII. hónapjában az NFSZ adatai alapján³

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak (továbbiakban: járási hivatalok) regiszterében 21 867 fő álláskereső szerepelt 2019. év 1-12. hónapjának átlagában, amely az előző év 1-12. hónapjának átlagához képest 1 371 fővel való, 5,9%-os **csökkenést** jelent.

Az álláskeresők között 2019. év 1-12. hónapjának átlagában⁴ **10 062 férfi** és **11 806 nő** szerepelt, arányuk 46%, illetve 54%. A rendszerben 2017. február hónapig kevesebb női regisztrált álláskereső szerepelt, mint férfi. Ugyanezen év márciusától azonban a nők 2,6%-6,4%-pont közötti értékkel haladták meg a férfi álláskeresők arányát, viszont az elmúlt 34 hónapban az álláskeresők között minden hónapban a női álláskeresők aránya 50% fölött volt. A tárgyévben a női álláskeresők aránya 4,5%-pont és 10,7%-pont közötti értékkel haladta meg a férfi álláskeresők arányát. A legnagyobb eltérés 2019. év szeptember hónapban volt, akkor a női álláskeresők aránya 10,7%-ponttal volt magasabb a férfiak arányánál. A rendelkezésre álló adatokból kitűnik, hogy az előző évi időszak átlagához⁵ viszonyítva a női álláskeresők aránya 4,3%-kal csökkent, míg a férfiak arányának csökkenése 7,7%-os volt.

Az **iskolai végzettség** struktúráját tekintve 2019. év 1-12. hónapjának átlagában a legfeljebb 8 általános iskolai végzettségűek száma a vizsgált időszakban 9 622 fő volt, az álláskeresőkön belüli arányuk pedig 44%. Gimnáziumi végzettséggel 2 568 fő, felsőfokú végzettséggel pedig 1 198 fő rendelkezett. Az előbbi csoport aránya a nyilvántartott álláskeresők között 11,7%, míg az utóbbiaké 5,5%. Az álláskeresőkön belüli megoszlás esetében a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 0,3%-ponttal kevesebb az előző év azonos időszakánál. A középfokú végzettségűek aránya 2019. év átlagában 0,2%-ponttal csökkent, viszont a gimnáziumot végzettek aránya 0,2%-ponttal emelkedett. A **felsőfokú** végzettségűek száma 54 fővel növekedett, miközben az álláskeresőkön belüli arányuk is nőtt a bázisidőszakhoz képest. A 2019. évi vizsgált időszak átlagában 1 198 fő felsőfokú végzettségű álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 4,8%-os növekedésnek felelt meg a bázisidőszakhoz képest. A középfokú végzettséggel rendelkezők 50,3%-a szakiskolában vagy szakmunkásképzőben végzett, 26,5%-a szakközépiskolai és technikumi, 23,2%-a gimnáziumi végzettségű. Egy év alatt 682 fővel, 6,6%-kal csökkent az alacsonyfokú végzettséggel rendelkező álláskeresők száma a nyilvántartásban.

Pénzbeli ellátásra 2019. év 1-12. hónapjában átlagosan 11 964 fő álláskereső volt jogosult, ami a nyilvántartott álláskeresők 54,7%-a. A bázisidőszakban az álláskeresők 53,6%-a, 12 465 fő kapott ellátást. A vizsgált időszak átlagában a pénzbeli ellátásban részesülők 54,7%-a foglalkoztatás helyettesítő támogatásban, 22,8%-a járadék típusú ellátásban, 22,2%-a segély típusú ellátásban és 0,3%-a rendszeres szociális segélyben

³ Forrás: NFSZ adattárház

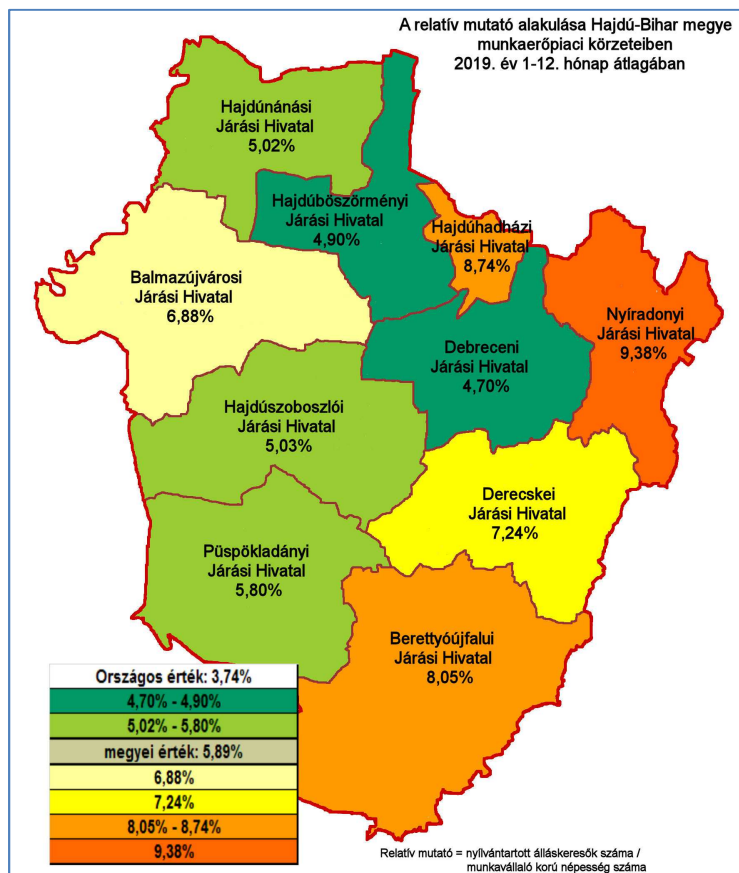
⁴ 2019. év 1-12. hónap = vizsgált időszak

⁵ 2018. év 1-12. hónap = bázisidőszak

részesült. Az álláskeresők 45,3%-a semmilyen pénzbeli támogatást nem kapott a vizsgált időszak átlagában.

A nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességhez⁶ viszonyítva 2019. év 1-12. hónapjának átlagában országosan 3,74%, míg Hajdú-Bihar megyében 5,89% volt. Megyénkben a legalacsonyabb értékkel, 4,7%-kal a Debreceni Járási Hivatal rendelkezett. Emellett még négy járási hivatalnál volt alacsonyabb a mutató értéke a megyei átlagnál. Hajdú-Bihar megyében a Nyíradonyi Járási Hivatalban 9,38%-kal a legmagasabb a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállaló korú népességhez viszonyítva.

A relatív mutató arányának változása 2019. év 1-12. hónapjában az álláskereső

létszámváltozásával összhangban nyolc járásban csökkenést mutat 2018. év 1-12. hónapjához képest. A relatív mutató aránya megyei szinten 0,32%-ponttal volt alacsonyabb a bázisidőszaki értékhez képest. A legkisebb arányú csökkenés a 2018. évi bázisidőszakhoz képest 0,02%-ponttal a Berettyóújfalui Járási Hivatal területén, míg a legmagasabb arányú csökkenés 0,93%-ponttal a Hajdúhadházi Járási Hivatal illetékességi területén volt tapasztalható. A megyében a Hajdúböszörményi és a Balmazújvárosi járási hivatalok területén növekedett 0,08%-kal, illetve 0,56%-kal az álláskeresők aránya. Ennek következtében a járásokban a vizsgált időszakban sorrendben

4,9%, illetve 6,88% volt a relatív mutató értéke.

Hajdú-Bihar megyében az álláskeresők **korcsoport szerinti** összetételét vizsgálva a **25 évnél fiatalabbak** aránya az összes nyilvántartott álláskeresőn belül mindkét vizsgált időszakban (2018. év és 2019. év 1-12. hónap átlagában) 17% alatt volt (2018. év 1-12. hónapjában 16,5%, míg 2019. év 1-12. hónapjában 15,4%). A 25 évnél fiatalabb álláskeresők 2019. év vizsgált időszakának átlagában 12,1%-kal voltak kevesebben, mint egy évvel korábban. A számukban 462 fős csökkenés következett be, így 2019. év vizsgált

⁶ Munkavállaló korú népesség fő - a KSH népszámlálási, ill. népesség nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

időszakának átlagában 3 366 fő 25 év alatti álláskereső volt a járási hivatalok nyilvántartásában.

A megyében az **55 év és afeletti álláskereső** 2019. év 1-12. havi átlagos létszáma 3,4%-os növekedéssel 5 910 fő volt. A célcsoport nyilvántartott álláskeresőkön belüli aránya 2,4%-pontos emelkedést követően elérte a 27%-ot, annak következtében, hogy a számuk 195 fővel növekedett a bázisidőszakhoz képest.

A vizsgált időszakban a megye álláskeresőinek döntő hányada (84,8%) **fizikai foglalkozású** volt, ami 18 533 fő állástalant jelentett, ez a szám 1 217 fővel, 6,2%-kal maradt alatta az előző évi adatoknak. A **szellemi foglalkozásúak** létszáma 2019. 1-12. hónapjának átlagában 3 335 fő, ami a 2018. évi bázisidőszakitól, 153 fős csökkenés következtében, 4,4%-kal alacsonyabb.

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK

A **szakképzetlenek (nem iskolai végzettség szerinti besorolás)** Hajdú-Bihar megyei aránya az álláskeresők között 2019. év 1-12. hónapjának átlagában 32,7%, amely 1,5%-ponttal alacsonyabb a bázisidőszaki értéknél. A vizsgált időszakban a szakképzetlenek megyei létszáma átlagosan 7 160 főt jelentett és 781 fős, azaz 9,8%-os csökkenést mutatott a bázisidőszakhoz képest. A szakképzetlen álláskeresők 55%-a nő, számuk 3 936 fő volt a vizsgált időszak átlagában, amely 0,9%-kal kisebb a bázisidőszaki létszámnál. A fizikai szakképzetlen álláskeresők aránya a szakképzetlenek között 94,4%, amely 0,6%-ponttal magasabb a 2018. év 1-12. havi aránynál. A szakképzetlenek 85,7%-a, 6 138 fő alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezett, ami 0,4%-kal magasabb a bázisidőszaki aránynál. A középfokú szakképzetlen álláskeresők száma 1 001 fő volt a vizsgált időszak átlagában, amely a szakképzetlen álláskeresők 14%-ának felelt meg és 0,3%-ponttal alacsonyabb a bázisidőszaki aránynál. A középfokú szakképzetlenek közül 648 fő gimnáziumi végzettséggel rendelkezett 2019. év 1-12. hónap átlagában, amely a szakképzetlenek 9,1%-át jelentette. A vizsgált időszak átlagában 1 573 fő 25 év alatti szakképzetlen álláskeresőt tartottak nyilván a járások, így a szakképzetlenek között arányuk 28% volt, ami 3%-ponttal nagyobb a bázisidőszaki aránynál. A 25 év alatti szakképzetlen álláskeresők 69,5%-ának, 1 093 főnek alapfokú iskolai végzettsége volt, valamint 18,6%, 292 fő rendelkezett gimnáziumi végzettséggel. Az 55 éves és idősebb korosztály aránya 28% volt, ami a vizsgált időszakban 2 008 főt jelentett, ez 3%-ponttal magasabb a 2018. év 1-12. havi arányánál. Az 55 év és afeletti szakképzetlen álláskeresők 19%-a, 382 fő nem rendelkezett általános iskolai végzettséggel, 75,8%-a, 1 522 fő csak általános iskolai végzettséggel bírt. A szakképzetlenek között a pályakezdő álláskeresők száma a vizsgált időszakban 1 106 fő volt, amely az egy évvel korábbi időszaknál 180 fővel kevesebb és a szakképzetlenek 15,4%-át jelentette, ez 0,8%-ponttal alacsonyabb a bázisidőszaki aránynál. A szakképzetlen pályakezdő álláskeresők 95,7%-a, 1 059 fő a 25 év alatti korosztályhoz tartozott, közülük 626 fő rendelkezett általános iskolai végzettséggel, így arányuk 59,1% volt. Az éven túl nyilvántartásban lévők közül a szakképzetlen álláskeresők aránya a vizsgált időszakban 33,1% volt, ami 0,5%-ponttal magasabb a bázisidőszaki aránynál. Az éven túli szakképzetlenek száma 2019. év 1-12. hónapjának átlagában 2 265 fő volt, 5,5%-kal,

118 fővel több a bázisidőszaknál. Az éven túli szakképzetlen álláskeresők között a 25 év alattiak aránya 10,7% (243 fő), akik közül 183 főnek (75,3%) általános iskolai végzettsége volt, míg az 55 év és a feletti aránya 49,2% (1 114 fő), akik közül 75,6%-nak (843 főnek) általános iskolai végzettsége volt a vizsgált időszak átlagában. A szakképzetlen álláskeresők 55,3%-a, 3 962 fő kapott pénzbeli ellátást a vizsgált időszak átlagában, amely 1,4%-ponttal nagyobb a bázisidőszaktól. Az ellátásban részesülők 55,3%-a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült. A 7 160 fő szakképzetlen álláskereső több mint egyötödét (21,5%) a Debreceni Járási Hivatalban tartják nyilván. Három járás esetében 10% feletti az arányuk, (a Derecskei Járási Hivatalban 14,2%, a Berettyóújfalui Járási Hivatalban 12% és a Nyíradonyi Járási Hivatalban 11,4%), a többi járás esetében az arány nem haladja meg a 8,1%-ot.

A tárgyév alapul vett időszakában, a **25 éven aluli** korosztályba 3 366 fő álláskereső tartozott, az **55 éves és azon felüli** állástalanok száma 5 910 fő volt. Az előbbiek 15,4%-ot, az utóbbiak pedig 27%-ot képviseltek az álláskeresők között. Az előző év azonos időszakának átlagában a 25 év alattiak aránya 1,1%-ponttal volt magasabb, míg az 55 év és afeletti aránya 2,4%-ponttal volt alacsonyabb. A 25 év alattiak 51,8%-a nő, míg az idősebb korosztálynál a nők aránya 50% volt a vizsgált időszakban. A fiatalok (25 év alattiak) 84,8%-a fizikai foglalkozású, ami 2 855 főt jelentett a vizsgált időszakban, ez 11,4%-kal kevesebb a bázisidőszak átlag létszámától. Az 55 év és afeletti álláskeresők közül 5 267 fő tartozott a fizikai állományba, így arányuk az álláskeresők között 89,1%, ami megegyezik az előző év 1-12. havi aránnyal. A fiatalok 45,1%-a alapfokú, 52,6%-a középfokú és 2,3%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezett a vizsgált időszak átlagában.

Az 55 év és afeletti 46%-a alapfokú, 50,1%-a középfokú és 3,9%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezett. A fiatalok közül 630 főnek gimnáziumi végzettsége volt, így arányuk 18,7%, míg az idősebb korosztályban a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők aránya 6,8% volt, ami 403 főt jelentett. A 25 év alatti álláskeresők 63,1%-a, 2 126 fő pályakezdő, akik a vizsgált időszak átlagában 293 fővel voltak kevesebben a nyilvántartásban. A 12 hónapja folyamatosan nyilvántartott álláskeresők közül 2019. év 1-12. hónapjában 471 fő volt 25 év alatti álláskereső, míg az 55 év és afeletti éven túli álláskeresők száma 3 263 fő volt. A vizsgált időszakban a 25 év alatti álláskeresők közül 1 045 fő részesült ellátásban, ami a nyilvántartott 25 év alattiaknak a 31%-át jelentette. Közülük 811 fő foglalkoztatás helyettesítő támogatásban, 235 fő álláskeresői járadékban részesült. Az 55 éves és azon felüli korosztály 76,9%-a, 4 542 fő részesült pénzbeli ellátásban a vizsgált időszak átlagában, akik közül 30,7% kapott foglalkoztatás helyettesítő támogatást. A járások közül a 25 év alatti álláskeresők a legnagyobb mértékben (19,3%-kal) a Hajdúnánási Járási Hivatal regiszterében, míg a legkisebb mértékben (11,2%-kal) a Debreceni Járási Hivatal nyilvántartásában találhatók. Az idősebb – 55 év és afeletti – korosztály magas aránya (33,5%-kal) az álláskeresők között leginkább a Püspökladányi Járási Hivatal ellátási területén jellemző, de még a Balmazújvárosi és a Hajdúböszörményi Járási Hivatal területén is meghaladja a 29%-ot. A Nyíradonyi Járási Hivatal területén 23,7%-kal a legkisebb az 55 év és afeletti álláskeresők aránya.

A **nők** száma a nyilvántartott álláskeresők között az elmúlt 34 hónapban magasabb a férfiak számánál. Ezen időszak alatt a nők aránya az álláskeresők között 51,4% és 55,4% között mozgott. A női fizikai álláskeresők száma a bázisidőszakhoz képest 4,3%-kal csökkent, így számuk a vizsgált időszakban 11 806 fő volt, ami azt jelenti, hogy az összes álláskereső között a női fizikai álláskeresők aránya 54%-ot tett ki. A női álláskeresők között 2019. év 1-12. hónap átlagában 3 936 főnek nem volt szakképzettsége, ami a bázisidőszakhoz képest 8,4%-os csökkenésnek felelt meg. A vizsgált időszakban a szakképzetlen álláskereső között a női szakképzetlen álláskeresők aránya 55% volt, amely a bázisidőszakhoz képest 0,9%-kal magasabb. A tíz járás közül kettőben (a Hajdúböszörményi járásban 9 fővel és a Balmazújvárosi járásban 28 fővel) növekedett a szakképzetlen női álláskeresők száma. Életkor szerint a nők aránya a 25 év alatti álláskeresők között a bázisidőszakhoz képest 1,4%-ponttal növekedett, amely a vizsgált időszakban 51,8%-ot jelentett. Az 55 év és afeletti korosztályban 49% felett vannak a női álláskeresők mindkét időszak átlagában, ami a bázisidőszakban 49,6%, míg a vizsgált időszakban 50% volt. Iskolai végzettség tekintetében az alapfokú végzettségű női álláskeresők aránya a vizsgált időszakban 54%-ot tett ki, amely 1,3%-ponttal magasabb a bázisidőszaki értéknél. A felsőfokú végzettségű álláskeresők között 62% feletti a nők aránya, számuk 746 fő volt 2019. év 1-12. hónapjának átlagában. A pályakezdő álláskeresők közül a nők száma a vizsgált időszakban átlagosan 1 285 fő volt, arányuk 55,8%-ot tett ki és a számuk a bázisidőszakhoz képest 11,1%-ponttal csökkent. Mind a tíz járásban csökkent a női pályakezdő álláskeresők száma a bázisidőszakhoz képest. Az egy éven túl nyilvántartásban lévő 3 851 fő női álláskereső aránya az álláskeresők között 56,2%, amely 0,9%-ponttal növekedett 2018. év 1-12. hónapjának átlagához képest. Az álláskereső nők 46,3%-a, 5 464 fő nem részesült pénzbeli ellátásban 2019. év 1-12. hónapjának átlagában. Foglalkoztatás helyettesítő támogatást a női álláskeresők 33,3%-a kapott a vizsgált időszakban. A nyilvántartásba belépők 51,1%-a nő, számuk 2019. év 1-12. hónapjában átlagosan 1 557 fő volt. Az új belépők között a nők száma 144 fő volt, amely 49%-ot jelent az álláskeresők között, és 0,2%-ponttal magasabb a bázisidőszaki értéknél.

A **tartósan, egy éven túl nyilvántartásban lévő álláskeresők** létszámában 3,8%-os növekedést állapíthatunk meg az egy évvel korábbi időszak átlagléttségéhez képest. A 6 852 fő tartós állás nélküli az összes álláskeresőhöz viszonyítva 31,3%-os aránnyal szerepelt 2019. év 1-12. hónapjának átlagában, amely arány 2,9%-ponttal magasabb, mint 2018. év 1-12. hónapjának átlagában volt. A tíz járás közül csak a Debreceni járásban csökkent az éven túli álláskeresők száma 237 fővel. Az éven túli álláskeresők 56,2%-a, 3 851 fő nő, amely 0,9%-ponttal magasabb a bázisidőszaki értéknél. A vizsgált időszakban a tíz járás közül a női tartós álláskeresők száma csak a Debreceni járásban csökkent (132 fővel). A fizikai foglalkozású tartós álláskeresők 54,1%-a nő, számuk a vizsgált időszakban 3 211 fő volt, amely 252 fővel több a bázis évi adatnál. Az alapfokú végzettséggel rendelkező tartós álláskeresők létszáma 412 fős növekedést követően 3 123 fő volt a vizsgált időszakban, ami 15,2%-os növekedésnek felelt meg. Ebben a csoportban a nők száma 1 858 fő, amely 293 fővel több, mint a bázis létszám. A középfokú végzettségű éven túli álláskeresők száma 161 fővel csökkent 2018. év 1-12. hónapjához képest, így a csökkenés mértéke 4,5% volt. Ezen csoporton belül a nők száma 1 827 fő, így arányuk a középfokú

végzettségük között 53,2%. Gimnáziumot végzettek száma 619 fő, amely 1,1%-kal kevesebb a bázisidőszakinál és közülük a nők száma 460 fő, így az álláskeresőkön belüli arányuk 74,3%, ami 2,2%-ponttal magasabb a 2018. év 1-12. havi aránynál. A felsőfokú végzettségű éven túli álláskeresők száma nem változott a bázisidőszakhoz képest. Ezen csoporton belül a nők aránya 55,7%, ami 1,4%-ponttal alacsonyabb a bázisidőszak arányánál. A 25 év alatti tartós álláskeresők száma 471 fő volt, amely megyei szinten 100 fővel volt magasabb a vizsgált időszakban, viszont két járási hivatal (a Debreceni és a Hajdúböszörményi) területén csökkenés volt tapasztalható. Az 55 éves és afelettiiek száma kilenc járásban növekedést mutat, ami összességében 297 főt tesz ki, így 3 263 fő szerepelt a nyilvántartásban és közülük a nők száma 1 703 fő volt. A tartós álláskeresők 6,1%-a pályakezdő, létszámuk 417 fő volt, amelyből a nők száma 245 fő. A tartós álláskeresők 72,8%-a részesült pénzbeli ellátásban, ami 4 989 főt jelentett, akik közül a nők száma 2 703 fő volt. Az éven túli álláskeresők 33,1%-a, 2 265 fő nem rendelkezett szakképzettséggel a vizsgált időszakban, amely 118 fővel több a bázisidőszaki létszámnál. Ezen csoporton belül a nők száma a vizsgált időszakban 1 379 fő volt, amely 493 fővel több a bázisidőszaki létszámnál.

A nyilvántartásban 2019. év 1-12. hónapjait alapul véve 2 304 fő **pályakezdő** szerepelt, így a regisztrált álláskeresőkön belüli arányuk 10,5% volt, amely 0,9%-ponttal alacsonyabb az előző év 1-12. hónapjának átlagánál. A pályakezdő álláskeresők 55,8%-a, 1 285 fő nő volt, akik aránya 1%-ponttal magasabban alakult a vizsgált időszakban. A bázisidőszakhoz képest mind a tíz járási hivatal területén csökkent a női pályakezdő álláskeresők száma. A fizikai pályakezdők száma 241 fős csökkenést követően a vizsgált időszakban 1 882 fő volt, így a csökkenés aránya 11,3%-os. Alapfokú iskolai végzettséggel 1 004 fő pályakezdőt tartottak nyilván a járások, akik száma 165 fővel volt kevesebb a bázisidőszaknál. A középfokú végzettségűek száma 10%-os csökkenést követően 1 175 fő, akik közül a nők száma 675 fő volt a vizsgált időszakban. Gimnáziumi végzettséggel 438 fő rendelkezett, ami 6,3%-kal kevesebb a bázisidőszaknál. Csökkenés volt tapasztalható a felsőfokú végzettségű pályakezdő álláskeresők számát illetően is, arányuk 24,8%, mivel a vizsgált időszakban 126 fő volt a járások regiszterében, amelyből a nők száma 80 fő volt. A 25 év alatti pályakezdők száma a bázisidőszakhoz képest 293 fővel csökkent, így a vizsgált időszakban 2 126 fő tartozott e csoportba. A vizsgált időszak átlagában mind a tíz járásban csökkent a 25 év alatti pályakezdő álláskeresők száma. A fiatal pályakezdők 55,8%-a, 1 285 fő a női álláskeresők közé tartozott 2019. év 1-12. hónapjának átlagában. Az éven túli pályakezdők száma a vizsgált időszakban 75 fővel növekedett, így a számuk 417 fő volt, amelyből a nők száma 245 fő. A bázisidőszakhoz képest az éven túli pályakezdők száma csak két járásban csökkent, a Hajdúböszörményi járásban 4 fővel, illetve a Debreceni járásban 17 fővel. Ellátásban a pályakezdők 22,8%-a részesült, akik mindannyian foglalkoztatás helyettesítő támogatást kaptak. Közülük a nők száma 317 fő, így vizsgált időszakban a női pályakezdő álláskeresők 32,7%-a részesült ellátásban. A szakképzetlen pályakezdők száma 1 106 fő volt a vizsgált időszakban, amely 180 fővel kevesebb a bázisidőszaki létszámnál, így arányuk a pályakezdők között 48%. A belépő pályakezdők száma a bázisidőszakhoz képest 107 fővel csökkent, míg az új belépők száma 22 fővel lett kevesebb. Az új belépők 48,1%-a női álláskereső, akik aránya a bázisidőszakhoz képest 0,7%-ponttal növekedett. A legtöbb

pályakezdő fiatal, átlagosan 591 főt a Debreceni Járási Hivatal ellátási területén tartották nyilván, de emellett még jelentős, 250 fő feletti átlagok voltak a Derecskei (260 fő) és a Berettyóújfalui (276 fő) járások területén is. A megyében regisztrált pályakezdők 25,7%-a a Debreceni Járási Hivatal regiszterében volt a tárgyév vizsgált időszakának átlagában, amely 1,8%-ponttal alacsonyabb az előző év azonos időszakának átlagánál.

BELÉPÉSI - KILÉPÉSI FORGALOM

Hajdú-Bihar megyében a nyilvántartásba került álláskeresők száma 2019. 1-12. hónapjában összesen meghaladta a 36 ezer főt, ami 12,8%-kal (5 376 fővel) kevesebb belépési esetet jelentett, mint 2018. év ugyanezen időszakában.

Az **új belépők** (az álláskeresők nyilvántartásában eddig nem szerepelt személyek) száma 2019. év 1-12. hónapjában összesen 3 513 fő volt, amely 51 fővel volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Az új belépők 3 513 fős létszáma az összes belépőn belül mintegy 9,6%-ot képviselt 2019. év 1-12. hónapjában, ami 1,1%-ponttal magasabb az egy évvel korábbi időszaki adatnál.

A **kilépők** létszámában pozitívabb a tendencia, a vizsgált időszakban a kilépők száma a bázisidőszaki értékhez képest 2 684 fővel csökkent. A nyilvántartásba belépő álláskeresők egy évvel korábbi zárónapi létszámához viszonyítva a belépők aránya 12,8%-os csökkenést, a nyilvántartásból kilépők aránya pedig az egy évvel korábbihoz képest 6,3%-os csökkenést eredményezett.

A forgalmi adatok alapján 2019. év 1-12. hónapját intenzív áramlási adatok jellemzik. A nyilvántartott álláskeresők adatbázisában, ezen időszakban összességében 76 647 fő fordult meg, 36 585 fő belépőként, 40 062 fő kilépőként.

MUNKAERŐIGÉNYEK ALAKULÁSA

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak foglalkoztatási osztályain 2019. év 1-12. hónapjában 85 552 álláshely állt rendelkezésre, ami 22,4%-kal kevesebb az előző év azonos időszakánál. A támogatott álláshelyek száma a vizsgált időszakban 24 104 volt, amely 10 828 munkalehetőséggel kevesebbet jelentett, mint 2018. év 1-12. hónapjában. Ugyanakkor a nem támogatott 7 393 álláshely kisebb arányú, 1,1%-os növekedést mutatott a bázisidőszakhoz képest.

A foglalkoztatók 2019. év 1-12. hónapjában **újonnan összesen 31 512 üres álláshelyet** jelentettek be, amelynek 76,5%-ához igényeltek támogatást. Az új munkaerőigény 20,1%-a a Debreceni Járási Hivatalban koncentrálódott. Összességében 2019. év 1-12. hónapjában 85 552 álláslehetőség állt rendelkezésre, amelynek 64,2%-át a Debreceni, a Berettyóújfalui, a Derecskei és a Hajdúnánási járási hivatalok tartották nyilván.

Az újonnan bejelentett **támogatott** álláshelyek száma 24 104 volt, amelyből 65,2%-ot a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás ágazatból igényelték. A legnagyobb

számú támogatott munkaerőigényt a Debreceni (20,1%), a Berettyóújfalui (15,1%), a Püspökladányi (12,3%) és a Derecskei (10,1%) járási hivatalok regisztrálták.

A tárgyév 1-12. hónapjában az újonnan bejelentett **nem támogatott** álláshelyek száma 7 393 főt érintett, amely az összes álláshely 23,5%-át jelentette. A legnagyobb (3 375 fős) nem támogatott munkaerő kereslettel a Debreceni Járási Hivatal rendelkezett. A Hajdúböszörményi Járási Hivatal ellátási területén működő munkáltatók összesen 829 nem támogatott álláshelyet jeleztek. Ötszáz fő felett a Hajdúszoboszlói (711 fő), a Püspökladányi (658 fő) és a Hajdúnánási (583 fő) járások területén jelentettek be nem támogatott állásigényt. A többi járási hivatalban 365 alatt maradt a támogatás nélküli álláshely bejelentések száma. A vizsgált időszakban a legkevesebb igényt, 110-et a Hajdúhadházi Járási Hivatal ellátási területén működő cégek jeleztek.

A vizsgált időszakban az újonnan bejelentett nem támogatott állások elsősorban az egyszerű ipari foglalkozású munkakörre (416 fő) vonatkoztak. Háromszáz, vagy afeletti igény érkezett még az egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású munkakörre (354 fő) és a bolti eladó (307 fő) munkakörökre. A többi 263 szakmában 6 316 nem támogatott állásigény érkezett 2019. év 1-12. hónapjában. A 100 fő feletti új bejelentett, nem támogatott állásokat a következő táblázatban feltüntetett munkakörökre igényelték a munkáltatók a vizsgált időszakban.

Új bejelentett álláshelyek száma	Támogatott	Nem támogatott	Kitöltetlen	Munkaerőigény jellege
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	1678	416	1	2095
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	6806	354		7160
5113 Bolti eladó	532	307	0	839
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	1768	295		2063
7321 Lakatos	83	292		375
9112 Intézményi takarító és kisegítő	1595	277		1872
9236 Konyhai kisegítő	524	274		798
9225 Kézi csomagoló	66	251	1	318
3512 Hivatásos nevelőszülő, főállású anya		202		202
8417 Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	83	192		275
9223 Rakodómunkás	70	175		245
7114 Pék, édesipartermék-gyártó	97	172		269
7325 Hegesztő, lángvágó	31	168		199
7511 Kőműves	151	151		302
7111 Hűsfeldolgozó	29	149	13	191
5134 Szakács	94	135		229
4112 Általános irodai adminisztrátor	688	128		816
7524 Épületvillamossági szerelő, villanyszerelő	32	125		157
6121 Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	62	121		183
8418 Autóbusszvezető	4	120		124
7212 Szabó, varró	155	113		268

II. A felmérés menete

A GVI munkatársai idén is a 10 fő alatti, míg a foglalkoztatási osztályok kollégái az ettől nagyobb létszámú vállalkozásokat keresték fel.

Miután a prognózis felmérés már évek óta zajlik, kialakult egy törzsállomány, vagyis azon cégek köre, akik rendszeres résztvevői az adatfelvételnek. Ez képezte az alapját a mostani felmérésnek is. A három évvel korábbi adatfelvételben résztvevőkhöz képest az idén is kevesebb munkáltatót kellett bevonni a felmérésbe. Ez évben 22 munkáltatóval többet vontak be a felmérésbe a járási kollegák az előző évhez képest, amely így is jócskán felülmúlta az elvárt mennyiséget. A versenyszféra munkáltatói közül a járási hivatalok foglalkoztatási osztályainak⁷ munkatársai 240 munkaadónál végezték el a kérdőíves felmérést, míg a GVI munkatársai további 127 vállalkozást kerestek fel, így összességében a megyében 367 gazdálkodó szervezet kérdőívei kerültek feldolgozásra.

A mintában szereplő cégek közül tavaly az 50-249 fő közötti létszámmal rendelkezők voltak a legtöbben, arányuk akkor meghaladta a 32%-ot, jelenleg 11,2%-kal kevesebben kerültek be a felmérésbe. Az ezt követő 250-999 fő közötti kategóriába tartozók aránya 19,6%-kal csökkent 2018. évhez képest, így a 2019-es felmérésben már csak 2,5%-ot képviseltek. A 9 fő és ennél kevesebbet foglalkoztatók hányada 2018. évben 21,4%-ot jelentett, viszont 2019. évben kisebb mértékű növekedés volt a bevontak számában, ami 0,3%-ot jelentett. A 10-49 fő közötti cégek száma 2019. évben 131 céggel növekedett, így a felmérésben arányuk 34,5%-os növekedést eredményezett. Az 1000 fő feletti vállalatok közül csak egyet sikerült bevonni.

2.1. A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2018-2019.év)

Létszámnagyság-kategória	Cégek száma (db)	
	2018. év	2019. év
9 fő és ennél kevesebb	74	80
10-49 fő	69	200
50-249 fő	111	77
250-999 fő	76	9
1000 fő és felette	15	1
Összesen	345	367

A KSH 2018-ra vonatkozó adatai szerint Hajdú-Bihar megyében 84 901 olyan regisztrált gazdasági szervezet volt, amelyeknek ismertek voltak a létszámadatai. Ezeket összehasonlítva a prognózisban szereplők adataival megállapítható, hogy összességében fél százalék alatt volt a felkeresett vállalkozások aránya, részleteiben viszont jelentősebb hányadban voltak jelen a nagyobb alkalmazotti létszámmal rendelkezők. A jelenlegi felmérésben a reprezentációs arány szintén fél százalék alatt maradt, így ez 0,4% volt.

⁷ járási hivatal foglalkoztatási osztály a továbbiakban járási hivatal

2.2. Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint

Megnevezés	Létszámnagyság-kategória				Összesen
	1-9	10-49	50-249	250 felett	
Regisztrált gazdasági szervezetek*	83 342	1 315	213	31	84 901
Prognózisban részt vevők	80	200	77	10	367
Reprezentáció aránya (%)	0,1	15,2	36,2	32,3	0,4

* KSH, 2018. év (0 és ismeretlen létszámúak nélkül)

Hajdú-Bihar megyére is jellemző a mikro- és kisvállalkozások túlsúlya. A mintában – ahogy a táblázatból is látszik - főként a kisebb létszámú vállalkozások szerepelnek, reprezentációs szintjük azonban csak kicsit haladja meg a nagyobb cégeké.

A 2019. év őszi prognózis felméréskor az alkalmazásban állók száma szeptember hónapban a KSH felmérése alapján meghaladta a 134 ezret, miközben a megkérdezett cégeknél a létszám 19 340 fő volt, így az átlagos reprezentációs szint 14,4%-ot ért el, ami 1,1%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban volt.

2.3. A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2019. szeptember)

A megyében meghatározó szerepe van a feldolgozóiparnak, ezt jelzi a foglalkoztatottak magas száma is. Megközelítőleg az alkalmazottak 39,2%-a ebben a gazdasági ágban kerül foglalkoztatásra. A mintában az ágazat túlreprezentáltsága figyelhető meg a KSH adataihoz képest. Másik jelentős súllyal bíró ágazat a mezőgazdaság, ahol a foglalkoztatottak 16%-a dolgozik, így még nagyobb reprezentációs arányt képviselnek a felmérésben szereplők.

Gazdasági ág		Alkalmazásban állók*		Mintába került cégeknél alkalmazottak		Reprezentáció aránya (%)
		száma	aránya	száma	aránya	
		(fő)	(%)	(fő)	(%)	
A	Mezőgazdaság	7 446	5,5	3 100	16,0	41,6
C	Feldolgozóipar	25 618	19,1	7 590	39,2	29,6
D	Vill. energia-, gáz-, gőz-, víz	2 296	1,7	219	1,1	9,5
F	Építőipar	8 036	6,0	896	4,6	11,1
G	Kereskedelem, javítás	17 041	12,7	2 754	14,2	16,2
H	Szállítás, raktározás	4 745	3,5	1 227	6,3	25,9
I	Szállás, vendéglátás	4 550	3,4	625	3,2	13,7
K	Pénzügyi tevékenység	804	0,6	0	0,0	0,0
L,M,N	Ingatlanügyletek	10 090	7,5	1 829	9,5	18,1
Egyéb ágak együtt		53 634	39,9	1 100	5,7	2,1
Mindösszesen		134 260	100,0	19 340	100,0	14,4

*/ Forrás: KSH intézményi adatok, 2019. I-III. negyedév

A külföldi befektetők körében a térség nem tekinthető vonzó célpontnak. A megkérdezett és választ is adók 2,5%-a rendelkezik külföldi tulajdonnal. Az idetelepült cégeknél a külföldi részesedés aránya a többségnél döntő hányadú. A 9 vállalkozásból 3-nál

76% feletti a külföldi tulajdon mértéke. A 100%-ban külföldi tulajdonú cégek száma 5. A jelenlegi felmérésben a 26-50% közötti külföldi tulajdonnal rendelkező cégek száma 1.

A megyénkben külföldi tulajdonossal rendelkező cégek elsődlegesen a feldolgozóiparban (5 vállalkozás) találhatók, arányuk a választ adó cégek között 24,4%. A feldolgozóiparon belül is kiemelkedik a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása 2 vállalkozással. A vállalkozások (9 cég) többsége 250-999 fő közötti dolgozói létszámmal működik. A külföldi tulajdonossal rendelkező vállalkozások több mint kétharmada (77,8%-a) az 50-249 főt alkalmazók közül került ki. A 10-49 főt foglalkoztatók és az 1000 fő és felette foglalkoztatók között a jelenlegi felmérés alkalmával nem volt külföldi tulajdonnal rendelkező. A 9 fő és ennél kevesebb fős létszám-kategóriába tartozó 80 cég közül egy rendelkezik külföldi tulajdonosi hányaddal, 100%-os tulajdonrészsel.

III. A foglalkoztatás alakulása a felmérésben résztvevőknél 2019. és 2020. években⁸

3.1. Létszámgazdálkodás 2019. évben

A munkaügyi szervezet számára a legfontosabb információkat a munkaadóktól kapott létszámgazdálkodással összefüggő adatok jelentik, megismerésük révén válik lehetővé ugyanis a munkaerőpiacon zajló változások megértése, nyomon követése, illetve előrejelzése. Éppen ezért a rövid-távú munkaerőpiaci prognózis állandó és központi elemét minden évben az e témára irányuló kérdések képezik.

A munkáltatók arról nyilatkoznak, hogyan alakul cégükben a foglalkoztatottak létszáma, terveznek-e létszámcsökkentést, illetve létszámfelvételt, milyen nagyságrendben, milyen munkakörökben.

A megkeresett gazdasági szervezetek **statisztikai állományi létszáma 2019. év szeptember elején 0,1%-kal volt magasabb, mint 2018. december 31-én.** A 2020. szeptember 1-jei létszám várhatóan 1,8%-kal lesz magasabb a 2019. szeptember 1-jeihez képest. 2020. év szeptemberére az 1000 fő és felette foglalkoztatókat kivéve a többi vállalati kategóriában létszámnövekedést jeleznek előre a választ adó munkáltatók. Az 1000 fő és felette foglalkoztatóknál 47 fős létszámcsökkenéssel számolnak, ami akkor 1 800 fő foglalkoztatásának felel meg. A 250-999 főt foglalkoztató munkáltatók 0,9%-os növekedéssel számolnak 2020. év szeptember elsejére, itt 39 fős létszámnövekedés várható, amelynek következtében a foglalkoztatottak száma 4 226 fő lesz. A többi létszám-kategóriában 2020. év szeptemberére szintén létszámnövekedéssel számolnak. Az 50-249 főt foglalkoztatók 1,9%-os növekedéssel, a 10-49 főt foglalkoztató cégek 3,6%-os növekedéssel számolnak, míg a 9 fő és ennél kevesebb főt foglalkoztatók nagyobb arányú, 4,4%-os létszámnövekedést prognosztizálnak 2020. év szeptemberére. A vizsgált időszakban (2019. év szeptember 1-jén) a 19 340 fő munkavállaló 82,4%-a teljes munkaidős foglalkoztatott volt, ami 1%-ponttal több, mint az előző év szeptember elsején. A nem teljes munkaidőben dolgozók létszáma 2018. év decemberében 3 594 fő volt, amelyhez képest a létszám 2019. szeptember elején 183 fővel volt kevesebb. Ugyanezen időpontokat figyelembe véve a határozott időre szóló munkaszerződéssel rendelkezők aránya 9,4%-kal növekedett (1 727 főről 1 890 főre).

⁸ Forrás: A 2019. évi felmérés alapján készült adatbázis

A statisztikai állományi létszám összetétele (részmunkaidős foglalkoztatás és legfeljebb 60 órában foglalkoztatottak)

Létszámnagyság-kategória	2018. december 31-én		2019. szeptember 1-én		2020. szeptember 1-én	
	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott
	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)
9 fő és ennél kevesebb	61	19	63	19	62	19
10-49 fő	482	140	437	152	445	142
50-249 fő	664	188	753	185	724	190
250-999 fő	643	21	615	15	637	16
1000 fő és felette	1 744	0	1 543	0	1 500	0
Összesen	3 594	368	3 411	371	3 368	367

A legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatottak száma 2018. év december 31-én 368 fő volt, amely 2019. év szeptemberére 3 fővel növekedett, ami 0,8%-os növekedésnek felelt meg. A megkérdezett munkáltatók a felméréskor úgy ítélték meg, hogy 2020. év szeptemberére kisebb mértékű csökkenés várható a 2019. év szeptember havi létszámhoz képest, a legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatottak körében.

Hajdú-Bihar megyében 2018. év december 31-én 300 főt kölcsönöztek a munkáltatók, 2019. év szeptemberére 58 fővel kevesebbet, így a csökkenés 19,3%-ra tehető. Ugyanakkor 2020. év szeptemberére kevesebb (-5 fő) kölcsönvett munkaerővel számolnak a választ adó munkáltatók. A kölcsönvett munkaerővel vállalati méret szerint a 10-49 főt, az 50-249 főt, illetve a 250-999 főt foglalkoztatók számolnak. Az ez évi felmérés alkalmával más létszámkategóriában inkább nem jellemző ez a fajta foglalkoztatási mód. A 2019. szeptember 1-jén kölcsönzött (242 fő) munkaerő 86%-a a feldolgozóiparban, ezen belül 28,9% a villamos berendezés gyártása ágazatban, 26,9%-a a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása ágazatban, valamint 20,2%-a a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása ágazatban dolgozott. A feldolgozóiparon kívül a kölcsönvett munkavállalók 8,3%-a a kereskedelem és 5,4%-a mezőgazdaság ágazatban dolgozott 2019. év szeptember 1-jén.

A statisztikai állományi létszámon belül 2019. szeptember 1-jén az alkalmazottak 78,3%-a fizikai, 21,7%-a szellemi foglalkozású munkakört töltött be. Érdekességgént elmondható, hogy mindkét vizsgált időszakban ugyanezen arányok tapasztalhatóak, annak ellenére, hogy a 2018. évi vizsgált időszakban 25 fővel kevesebb volt az állományi létszám.

A megkérdezettek statisztikai állományi létszámát gazdasági áganként vizsgálva megállapítható, hogy 2019. évben összességében 0,1%-os növekedés volt tapasztalható a 2018. évhez képest, ami összességében 25 fős volt. Az előbbi időszakban a legnagyobb létszámnövekedés 118 fővel a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban volt, ugyanakkor a legnagyobb számú 258 fős létszámcsökkenés a feldolgozóiparban volt, amelyen belül a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén 178 fővel csökkent a létszám 2019. évben. A 2019. év szeptemberi létszámokhoz képest 2020. év szeptemberére összességében ismét növekedés várható, amelynek mértéke 1,8%-os és 350 fővel több

foglalkoztatottat jelent. Ezen időszakban is inkább a feldolgozóiparra jellemző a leépítés (31 fővel), míg a feldolgozóiparon kívül a kereskedelem, gépjárműjavítás területén várják a legnagyobb számú (102 fős) növekedést, amelynek aránya 3,7%--os.

Az előrejelzések szerint 2020. évben 2018. év decemberéhez képest 233 fős csökkenéssel számolnak a feldolgozóiparban működő és választ adó cégek (90), amelyből a fafeldolgozás, papírtérkép gyártása, nyomdai tevékenység ágazatban 230 fős csökkenéssel számolnak a munkáltatók, így a létszám a 8 választ adó cégnél 314 fő lesz 2020. év szeptember elején. Ezen időszakban a legnagyobb számú növekedés (2020. évben 2018. december hónaphoz képest) ismét a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban következhet be 8,3%-kal, 220 fővel, ahol a statisztikai létszám 2 856 fő lehet 2020. év szeptemberére. Az ágazatokban összességében 1,9%-os, 375 fős növekedés valósulhat meg, így a statisztikai létszám az előrejelzések szerint 19 960 fő lehet.

A 2019. évi létszámmozgások

A létszámváltoztatást tervező cégeknél az év folyamán lezajlott létszámfelvételeknél 554 fő érintett, nagyobb részben az 50-249 fő közötti alkalmazottal működő munkáltatóknál. A magasabb létszámcsökkenés inkább a 10-49 főt foglalkoztató munkáltatói körhöz köthető, összességében 831 fő munkaviszonya szűnt meg 2019. évben.

Gazdasági ág	Létszámkiáramlás	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Szállítás, raktározás	5	69	64
Kereskedelem, gépjárműjavítás	80	129	49
Információ, kommunikáció	0	17	17
Művészet, szórakozás, szabad idő	0	16	16
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	8	19	11
Ingatlanügyletek	1	6	5
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	28	33	5
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	18	21	3
Bányászat	0	2	2
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	0	2	2
Építőipar	33	34	1
Oktatás	0	1	1
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0	0	0
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0	0	0
Egyéb szolgáltatás	20	17	-3
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	8	0	-8
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	85	44	-41
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	124	6	-118
Feldolgozóipar	421	138	-283
Összesen	831	554	-277

Forrás: 2019. évi felmérés adatbázisa

3.2. Várható munkaerő-kereslet 2019. év végéig

A létszámmozgást tervező és a várható létszámváltozást is megadó cégek száma 340 db volt, akiknek az 61,8%-a létszámmozgást tervezett 2019. évre. Létszámcsökkenést 83 cég, míg létszámfelvételt 127 cég tervezett. A kiáramlást és felvételt is tervező munkáltatók a válaszadók 61,8%-át tették, ami 210 céget jelentett. Létszámmozgás a 10-49 főt és az 50-249 főt foglalkoztató cégekre volt jellemző a 2019. évi felméréskor.

A cégek 3 536 fő létszámkiáramlással és 3 289 fő létszámfelvétellel számoltak 2019. évre, így az egyenleg -247 fő az év végéig, ami 1,5%-os csökkenésnek felel meg. Jelentős létszámkiáramlást 1 560 fővel az 50-249 főt foglalkoztató cégek terveztek, ugyanakkor a létszámfelvétel is ezen cégeknél a legmagasabb 1 516 fővel, így a létszámmozgás egyenlege -44 fő.

A feldolgozóipar továbbra is az első helyen áll a létszámmozgást tekintve, ahol 61 cég létszámkiáramlással, míg 68 cég létszámfelvétellel számolt, 58 cég kiáramlást és felvételt is tervezett 2019. év végéig, így a kiáramlást és felvételt is tervezők aránya 28,7%. Létszámkiáramlással és létszámfelvétellel 10% felett a kereskedelem, a gépjárműjavítás (21,2%, 22,6%) és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (14%, 13%) területén működő cégek számoltak.

A 2019. évre tervezett létszámmozgás létszámvonzata vizsgálatok megállapítható, hogy a feldolgozóiparon belül hat ágban negatív az egyenleg, valamint a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, az egyéb szolgáltatás, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, valamint a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmosztás ágazat az ahol negatív egyenlegű létszámmozgással számoltak a megkérdezett munkáltatók. A többi gazdasági ágazatban pozitív a létszámmozgás egyenlege.

A 2020. évben várható létszámmozgások

A 2020. évi létszámmozgások egyenlege várhatóan pozitív lesz (+447 fő) – hasonlóan a 2019. évihez (+376 fő) –, ami várhatóan egy egész kéttizede lesz az egy évvel korábbi értéknek.

Gazdasági ág	Létszámkiáramlás	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Feldolgozóipar	19	166	147
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1	84	83
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	0	70	70
Szállítás, raktározás	0	48	48
Építőipar	0	46	46
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	6	37	31
Egyéb szolgáltatás	0	17	17
Művészet, szórakozás, szabad idő	0	15	15
Információ, kommunikáció	0	12	12
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	7	7
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	8	14	6
Ingatlanügyletek	5	9	4
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás,	0	1	1
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	67	27	-40
Összesen	106	553	447

Forrás: 2019. évi felmérés adatbázisa

Általános megállapítás, illetve sok éves tapasztalat, hogy a munkaerőpiacon a szakképzettséggel rendelkező munkavállalók vannak kedvezőbb helyzetben. Egyrészt nagyobb az elhelyezkedési esélyük, másrészt szakmai tudásuk birtokában kedvezőbb pozíciókat tölthetnek be, mint szakképzetlen társaik.

A jelen felmérésben résztvevő munkáltatók úgy nyilatkoztak, hogy a **szakképzett fizikai munkások** létszámában **2020-ban várható 407 fős (32,1%-os) csökkenést ellensúlyozza a szakképzett fizikai foglalkoztatottak felvétele (698 fő)**. Munkaviszonyuk megszűnésére elsősorban az 50-249 főt és a 250-999 főt foglalkoztató cégeknél dolgozók számíthatnak. A 407 fős csökkenést összesen 54 választ adó munkáltató jelezte. A csökkentésben érintett munkavállalók közül a legtöbbnek a feldolgozóiparban (108 fő), azon belül a villamos berendezés gyártása (46 fő) és az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása (29 fő) területén szűnik meg a munkaviszonya. A kereskedelem, gépjárműjavítás területén 41 fő, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területén 42 fő, a szállítás, raktározás területén 55 fő és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat területén 78 fő munkaviszonya szűnik meg. Ugyanakkor 698 fő szakképzett fizikai foglalkozású munkavállaló felvételére kerül sor, amelyből 232 fővel a feldolgozóiparban lehet számolni, azon belül a legmagasabb létszámot, 57 főt a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása területén működő munkáltatók kívánják alkalmazni. A kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban 97 fő, a szállítás, raktározás ágazatban 91 fő, valamint a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén 86 fő szakképzett fizikai munkás felvételét tervezik.

Az elbocsátásra kerülő szakképzettséggel nem rendelkezők az összes fizikai alkalmazott 65,5%-át (772 fő) teszik ki, de ezzel közel megegyező munkavállaló – várhatóan 883 fő – bízhat abban, hogy 2020-ban sikerül elhelyezkednie. A legtöbb szakképzetlen munkavállalót, 221 főt a feldolgozóiparban ezen belül 119 főt az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területén, valamint 82 főt a villamos berendezés gyártása területén működő cégek bocsátják el. A mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat iparágakban 143 fő és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágazatban 112 fő és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás tevékenység ágazatban 100 fő szakképzetlen fizikai foglalkoztatott leépítését prognosztizálják a választ adó munkáltatók 2020. évben. A felvételnél a legtöbb esetben szintén ezeknél a cégcsoportoknál várható a legtöbb új felvétel, tehát a feldolgozóiparban (245 fő), ezen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területén (126 fő) és a villamos berendezés gyártása területén (72 fő). A szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén 104 fő, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén 127 fő, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területén 90 fő és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén 99 fő szakképzetlen fizikai munkás felvételét tervezik a megkérdezett munkáltatók.

A **szellemi foglalkozásúakat** sokkal kisebb mértékben érintik az egyes létszámmozgások, ezt természetesen nagymértékben befolyásolja egy-egy vállalkozás tevékenységi köre, munkavállalóinak összetétele is. A cégek közül 7%-nál (89 cég) merült fel annak a lehetősége, hogy szellemi munkakört betöltő munkatársuktól megváljanak, miközben 52-nél ennek pont az ellenkezőjéről születhet döntés. Várhatóan 89 alap- vagy középfokú szellemi végzettségű munkájára nem tartanak igényt, ugyanakkor 173 felvételét tervezik, elsősorban a

feldolgozóiparban foglalkozók köréből (33 fő). A munkaerőpiaci esélyük a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek nagyobb, mert közülük kevesebbet (22 főt) küldenek el munkahelyéről, ami az összes leépítésre kerülő munkavállalónak az 5,4%-a. Az új munkakörök elnyerésére ugyanakkor 9%-nak lesz esélye, így a 63 fő felsőfokú végzettségű nagyobb eséllyel indul, mint az alacsonyabb képzettségűek.

3.3. Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások

A korábbi években, amikor a gazdasági válság hatása még érezhetőbb volt, jó néhány cég a termelésének a visszafogására kényszerült. Ebből adódóan több-kevesebb munkavállalójától meg kellett válnia. Ezzel szemben az utóbbi időszakban a szakképzett munkaerő elvándorlása jelenti a nagyobb problémát. Mindezek hatására egyre többször adódik/adódhat olyan terület, ahol átmeneti vagy tartósan munkaerőigény/hiány jelentkezik, a különbség legfeljebb annyi, hogy a mostani időszakban ez egyre nagyobb létszámot jelent, mint a megelőző években.

Tartósan betöltetlen álláshelyet jelen felmérésben a cégek közel kétharmada, 46,9%-a jelzett, az előző évi felméréskor ez az arány 61,7% volt. Az előző évekhez képest ugyanakkor növekedés is megfigyelhető, mivel a 2014. évi felméréskor csak a cégek 11%-ának voltak létszámproblémái. A 2015. évi felmérés alkalmával a megkérdezett 70 cégnél 38 munkakört nem tudtak hosszabb ideje betölteni, akkor a hiányzó foglalkoztatottak száma 555 fő volt. A 2016. évi felmérés alkalmával már 128 munkáltató jelezte, hogy 867 tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik. A 2017. évben már 134 cég jelezte, hogy 665 tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik. A 2018. évi felmérés alkalmával már 213 cég jelezte, hogy 699 tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik. A jelenlegi felméréskor valamelyest mérséklődött a tartósan betöltetlen álláshelyek száma, mivel 172 cégnél 617 fő hiányzott tartósan a munkavégzésből. A 2014. évi aránylag „kedvező” helyzet minden bizonnyal még a gazdasági válság hatásaként visszaesett keresletnek, a beszűkült pénzügyi lehetőségeknek és az ennek következtében visszafogott termelésnek volt köszönhető. A korábbi – a válság éveit megelőző – évek felmérései alkalmával ugyanis előfordult, hogy egyes munkakörökre külön-külön is 100-200 fős igénye jelentkezett egy-egy vállalkozásnak. A jelenlegi igénynövekedés okaként immár a jobb munkalehetőség miatt elvándorolt munkavállalók pótlása játszik szerepet, a betöltetlen állásokra egyre nehezebb megfelelő végzettségű munkavállalót találni.

A vállalatok létszámnagysága szerint a tartósan betöltetlen álláshelyek legnagyobb arányban 37,6%-kal a 10-49 főt foglalkoztató cégeknél jelentkezett. Őket 34,2%-kal az 50-249 főt foglalkoztatók követik. Közel húszszázalékos ez az arány a 250-999 főt foglalkoztatóknál.

A tartósan hiányzó foglalkoztatottak legkisebb arányban, 2,3%-kal a 9 fő és ennél kevesebbet foglalkoztató cégeknél figyelhetők meg.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező cégek száma	Tartósan betöltetlen álláshelyek (hiányzó foglalkoztatottak) száma
		(db)	(fő)
8418	Autóbuszvezető	1	40
9112	Intézményi takarító és kisegítő	4	40
8122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	35
7341	Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	4	26
8152	Fémegmunkáló, felületkezelő gép kezelője	2	26
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	3	26
7524	Épületvillamossági szerelő, villanyszerelő	9	25
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	9	25
7321	Lakatos	10	24
7511	Kőműves	7	24
9223	Rakodómunkás	5	24
9235	Gyorséttermi eladó	1	20

A 2019. évi adatok szerint a vállalkozások összességében 71 huzamosabb ideje be nem töltött munkakört jelöltek meg, az előző évben végzett prognózis adataihoz képest ez 9-cel kevesebb. Ahogy a korábbi évben, most sem jellemző az egy-egy munkakörre beadott nagyszámú igény. A 2016. évi felmérés kivétel volt ez alól, mivel akkor az egyszerű ipari foglalkozású munkakör, amelyre 12 cég 254 szakembert keresett. A 2017. évi felméréskor a kézi csomagoló foglalkozásra 2 cég keresett összesen 70 munkavállalót. A 2018. évi felmérés alkalmával 11 munkáltató keresett 49 fő egyszerű ipari foglalkozású munkavállalót. A 2019. évi felmérés alkalmával 1 cég keresett 40 autóbuszvezetőt, valamint 4 cég szintén 40 intézménytakarítót, kisegítőt. A fenti táblázat azokat a foglalkozásokat tartalmazza, amelyekben a hiányzó foglalkoztatottak száma 20 vagy annál több.

A **létszámcsökkentésben leginkább érintett foglalkozások** körében végzett felmérésben 57 foglalkozás volt kimondottan romló pozíciójú, amelyeket 114 munkáltató jelölt meg és 916 fő munkavállaló létszámcsökkentésére vonatkozott. A 2019. évi felméréskor a megkérdezett munkáltatók 10 foglalkozás (előző évi felméréskor 13) esetében, egy foglalkozáson belül 30 fő vagy a feletti létszámcsökkentést terveznek. Négy szakmában 30-50 fő közötti csökkentést 8 munkáltató tervez. Öt cég prognosztizálta 149 fő egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású munkavállaló elbocsátását. Egy szakmában, a gyorséttermi eladó munkakörben egy cégtől 80 főre vonatkozóan jeleztek létszámcsökkentést 2020. évre vonatkozóan. Ez évben 60 fő feletti létszámcsökkenésben két szakma volt érintett, az intézménytakarító és kisegítő, ahol 75 fő, illetve a villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója ahol 73 fő elbocsátását prognosztizálták.

A **létszámnövelés által leginkább érintett munkakörökből**, az ún. keresett foglalkozások közül százaz nagyságrendű létszámot most három munkakörben is lehet találni. Ezek az intézményi takarító és kisegítő foglalkozások, ahol 8 munkáltató 171 munkavállalót, az egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású, ahol 7 munkáltató 151 munkavállalót és a gyorséttermi eladó foglalkozások, ahol 2 munkáltató 107 munkavállalót keres. Ötvenegy cégnél a bővítendő létszám 40-75 fő között mozog, ők összesen 420 fő felvételét tervezik. 20-39 fő közötti létszámbővítésre 24 cég készül, összesen 134 fő felvételével.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámnövelést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható növekedése az adott munkakörben	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámcsökkentést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható csökkenése az adott munkakörben
		(db)	(tő)			(db)	(tő)
9112	Intézményi takarító és kisegítő	8	171	9239	Egyéb, más hova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	5	149
9239	Egyéb, más hova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	7	151	9235	Gyorséttermi eladó	1	80
9235	Gyorséttermi eladó	2	107	9112	Intézményi takarító és kisegítő	6	76
7324	Fémcsiszoló, köszörűs, szerszámköszörűs	2	75	7341	Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	2	73
6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	18	74	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	13	65
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	8	64	9310	Egyszerű ipari foglalkozású	6	57
8418	Autóbuszvezető	1	60	8418	Autóbuszvezető	1	50
7321	Lakatos	11	50	6211	Erdészeti foglalkozású	1	46
9223	Rakodómunkás	5	49	9223	Rakodómunkás	3	41
9329	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	6	48	9329	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	3	30
7325	Hegesztő, lángvágó	9	36				
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	11	35				
8151	Fémfeldolgozó gép kezelője	2	32				
8111	Élelmiszer-, italgépjártó gép kezelője	2	31				
5113	Boltí eladó	10	20				

A **változó pozíciójú szakmák, munkakörök** egyaránt érintettek a létszámnövelésben és a létszámcsökkentésben is. Ezek a munkakörök valamilyen idény- vagy szezonális munkához kapcsolódnak, vagyis az adott munka befejezésekor a munkáltatók megválnak munkavállalóiktól. Ezek lehetnek különböző kereskedelmi jellegű foglalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, élelmiszeripari foglalkozások, de ide tartoznak az építőiparhoz kapcsolódó szakképzetlen vagy szakképzettséget igénylő munkakörök is. Előfordulhat, hogy egy adott tevékenységet végző cég valamilyen okból korlátozza vagy teljesen megszünteti tevékenységét a megyében, emiatt kénytelen megválni dolgozóitól. Ugyanakkor, szintén a megyében, de annak másik településén ugyanolyan tevékenységet kezd el egy másik munkáltató, ezért szüksége van megfelelő szakképzettségű munkavállalóra.

Összevetve a különböző irányú létszámmozgásokban leginkább érintett foglalkozások állományát, a mérleg nyelve a növekedés felé billen, vagyis a munkáltatók által kiemelt munkakörökben inkább létszámnövekedés, mint csökkenés várható.

3.4. Atipikus foglalkoztatás

Az atipikus foglalkoztatás továbbra sem tölt be jelentős szerepet a hazai munkáltatók körében, annak ellenére sem, hogy lényegesen olcsóbb – általában véve is, de különböző támogatásokkal még inkább –, rugalmasabb, hatékonyabb és egyszerűbb, mint a hagyományos munkaviszony.

A prognózis néhány kérdés erejéig kiterjedt annak felmérésére, hogy a munkáltatók mennyire alkalmazzák megyénkben (a teljesség igénye nélkül) az egyes atipikus foglalkoztatási formákat.

Nem teljes munkaidőben, illetve részmunkaidőben, legfeljebb havi 60 órában történő foglalkoztatás

A korábbi években a felmérések alapján az ezer főnél is nagyobb létszámot foglalkoztatóknál volt népszerű ez a foglalkoztatási forma, ami 2012. évtől fokozatosan visszaszorult. A mélypont 2014. évben volt. Jelenleg ismét a nagyvállalatokra jellemző ez a

foglalkoztatási forma. 2019. év szeptemberben 3 411 fő foglalkoztatása valósult meg nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben, amelynek a 45,2%-át (1 543 főt) az 1000 fő feletti munkavállalói létszámú munkáltatók foglalkoztatják. A második helyen 753 fő foglalkoztatásával az 50-249 főt foglalkoztatók állnak. A legkevésbé jellemző ez a foglalkoztatási forma a 9 fő és ennél kevesebb létszámmal működő foglalkoztatóknál, ahol a megkérdezett 80 cégnél mindösszesen 63 fő foglalkoztatása valósul meg nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben. A választ adó 367 munkáltató szerint 2020. évben várhatóan 43 fővel fog csökkenni a létszám. A 9 főt vagy ennél kevesebbet foglalkoztatóknál 1 fős, az 50-249 főt foglalkoztatóknál 29 fős, az 1000 fő feletti munkavállalót foglalkoztatóknál 43 fős a létszámcsökkenés, míg a 10-49 főt foglalkoztatóknál 8 fős és a 250-999 főt foglalkoztatóknál 22 fős növekedés várható.

A legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatottak száma 371 fő volt 2019. év szeptemberében a 367 munkáltatónál. A legnagyobb arányban, 49,9%-kal az 50-249 fő létszámú foglalkoztatóknál 185 fő dolgozott legfeljebb havi 60 órában. Jelentős, 40% feletti az arány a 10-49 fő létszámnagyságú cégeknél is. Ez év szeptember elsejére a munkáltatók közül egy nem tervez létszámfelvételt (1000 fő és felette foglalkoztató). A 250-999 fő létszámnagyságú cégeknél 15 fő felvételére, míg a 9 fő és ennél kevesebbet foglalkoztatók 19 fővel több munkavállaló felvételére látnak esélyt.

Munkavállalók határozott idejű alkalmazása

A határozott idejű foglalkoztatási forma nagyfokú rugalmasságot biztosít, jelentősen leegyszerűsíti az elbocsátásokat, és nem elhanyagolható, hogy költségvonzata is kedvező.

Az előző évi felmérések adataival összehasonlítva a jelenlegi prognózis adatait, kitűnik, hogy a megyében stagnál a határozott idejű munkaviszony keretében történő foglalkoztatottak száma. 2013. december 31-én az összes statisztikai létszámuk 10,1%, 2014. év szeptember 1-jén 10,5% volt, 2015. szeptemberre 9,9%-ra becsülték meg a létszámot. A 2015. évi felméréskor a 2015. év szeptemberére megvalósult határozott idejű foglalkoztatási arány 10,1% volt, ami azt jelenti, hogy a cégek viszonylag jól becsülték meg ezt a foglalkoztatási formát. 2016. év szeptemberére a munkáltatók 9,9%-os arányt becsültek, amely ténylegesen a 2016. évi felméréskor 9,5% volt. A 2017. évi felméréskor 7,9% volt szeptember végén a határozott idejű foglalkoztatottak aránya, amelyet a 2016. évi felméréskor 9,2%-ra prognosztizáltak a munkáltatók. A 2018. évi felmérés alkalmával a határozott idejű foglalkoztatottak aránya 7,4%-ra prognosztizálták, ami 9,8% lett. Az ez évi felméréskor 9,2%-ra jelezték a foglalkoztatottak arányát. Ez létszámban kifejezve 2013. december 31-én 2 147 fő, 2014. szeptember 1-jén 2 280 fő és 2015. szeptember 1-jére már csak 2 180 fő, ezzel szemben a tényleges létszám 2 197 fő volt. 2016. év szeptember 1-jére 2 176 főt jósoltak a munkáltatók, ezzel szemben 2016. szeptember elsején 2 127 fő foglalkoztatása valósult meg. Igaz a 2016. évi felmérésben 4 munkáltatóval kevesebb vett részt, mint az azt megelőző felmérésben. A 2017. évi szeptemberi előrejelzés szerint 56 fővel kevesebb munkavállalót terveztek ebbe a foglalkoztatási formába. Ami végül is nem valósult meg, mivel a 2017. évi felmérés alkalmával a 2017. év szeptemberi határozott idejű munkaviszonyban 1 751 fő foglalkoztatása valósult meg, ami 320 fővel kevesebb főt jelentett. A 2017. évi felmérés

alkalmával 2018. év szeptemberére jelzett 1.649 fő határozott idejű foglalkoztatása 2018. év szeptember 1-jén 1 fővel lett kevesebb. A 2019. év szeptemberére tervezett 1 585 fő helyett valójában 1 890 fő foglalkoztatása valósult meg.

A legtöbb határozott idejű munkaszerződéssel rendelkező dolgozója 2019. szeptember 1-jén az 50-249 fő és a 10-49 fő munkavállalót alkalmazóknak volt. Előbbinél átlagosan 919 fő, utóbbinál 512 fő ilyen státuszú munkavállaló volt. A 9 főnél alacsonyabb létszámot foglalkoztatóknál egyre kevésbé elterjedt az alkalmazásnak ez a módja.

Legnagyobb létszámban 2019. év szeptemberében a feldolgozóipar egyes ágazataiban (639 fő), az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásában (154 fő) és a villamos berendezés gyártásában (158 fő) dolgozók voltak foglalkoztatva határozott idejű szerződéssel. A feldolgozó iparon kívül 398 fő a mezőgazdaságban, 295 fő a kereskedelem, gépjárműjavításban, 195 fő az építőiparban és 121 fő az egyéb szolgáltatás ágakban tevékenykedett határozott idejű szerződéssel.

Munkaerő-kölcsönzés

A munkaerő-kölcsönzés korábban elsősorban a multinacionális cégeknél és nagyvállalatoknál terjedt el. Bizonyos munkakörökre, meghatározott időre és létszámban, ebben a formában próbálták megoldani a munkaerő igényt, valamely munkaerő-kölcsönző cég közbeiktatásával. Ez a munkáltató számára azért kényelmes megoldás, mert többek között a munkaügyi, munkajogi feladatokat a kölcsönző cég végzi, mivel jogilag a kiközvetítettek a kölcsönbe adó cég alkalmazottjai.

Ez a rugalmas alkalmazási forma Hajdú-Bihar megyében nem terjedt el. Az eddigi felmérések alkalmával megkérdezettek közül 2011-ben mindössze 14, 2012-ben 16, 2013-ban 13, 2014-ben 13, 2015-ben 17, 2016-ban 13, 2017-ben 17, 2018-ban 18 és 2019. évben is csak 18, 2020-ban pedig várhatóan 12 munkáltató vette/veszi igénybe a munkaerő-kölcsönző cégek szolgáltatását. Ez a felmérésben részt vevőknek 2011. és 2012. években 4,4%-át, illetve 5%-át, 2013. és 2014. években a 3,7%-át, 2015. évben 4,6%-át, 2016. évben 3,8%-át, 2017. évben 4%-át, 2018. évben 5,2%, 2019. évben 3%-át, 2020. évben pedig várhatóan 3,3%-át jelentette/jelentheti.

3.5. Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon

A cégek által alkalmazott külföldi állampolgárok száma évről-évre csökkent, amelyhez különösen hozzájárult a gazdasági válság is. Ez az országos tendencia a prognózisban részt vevőknél is megfigyelhető volt 2016. évig, miszerint 2016. évre országosan 17 fővel kevesebb külföldi foglalkoztatását prognosztizálták a választ adó munkáltatók. Ez a tendencia az egyre inkább növekvő munkaerőhiány miatt nem folytatódott, mivel 2017. évre országosan már 361 fővel több külföldi munkavállalót prognosztizáltak a felmérésben résztvevő munkáltatók. Ezt a kedvező előrejelzést a rendelkezésre álló számok most is alátámasztják, mivel 2017. év szeptember végén a választ adó munkáltatóknál 232 fővel több

külföldi munkavállaló volt foglalkoztatva, mint egy évvel korábban. A 2018. évi felmérés alkalmával további 300 fős növekedés volt tapasztalható a külföldi állampolgárságú munkavállalók foglalkoztatásában, amikor is 7 424 fő volt foglalkoztatva. Az ez évi felmérés alkalmával 2019. év szeptemberben 24,4%-kal, 1 812 fővel több külföldi állampolgár volt foglalkoztatva Magyarországon.

Hajdú-Bihar megyében a megkérdezett munkáltatóknál 2010. és 2011. évben 80 fő, 2012. évben 73 fő, 2013. évben 39 fő, 2014. évben 33 fő, 2015. évben 25 fő, 2016. évben 18 fő, 2017. évben 25 fő, 2018. évben 47 fő és 2019. évben 35 fő külföldit foglalkoztattak. Ez a szám várhatóan a következő évben szintén 35 fő lesz, amely létszám csak a 0,18%-át jelenti az összes statisztikai állományi létszámnak.

Külföldi munkavállalót 2019. évben a 9 fő és ennél kevesebb főt, valamint az 1000 fő és felette foglalkoztatók egyáltalán nem alkalmaztak, míg a legnagyobb számban az 50-249 főt foglalkoztató létszám-kategóriába tartozók alkalmaztak, arányuk 60% volt. Őket a 10-49 főt foglalkoztatók követték, arányuk 31,4% volt. Az alkalmazás területe inkább a feldolgozóiparban koncentrálódott 17 fővel.

3.6. Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása

A pályakezdők statisztikai állományi létszáma 2019. év szeptember 1-jén 474 fő volt, ami az összes létszám 2,5%-át tette ki. A 2020. év szeptember 1-jei előrejelzés szerint a pályakezdők arányában nem várhat változás, viszont 25 fővel több pályakezdővel számolnak a munkáltatók. A pályakezdők várhatóan a legnagyobb számban 322 fővel az 50-249 főt foglalkoztatóknál fognak dolgozni 2020. év szeptember elején, így arányuk 64,5% lesz. A 10-49 főt foglalkoztatóknál 24%-os pályakezdő aránnyal számolnak, ami 120 fő foglalkoztatását vetíti előre. Az ágazatok közül a feldolgozóiparban lehet a legmagasabb a pályakezdők foglalkoztatása 35,1%-kal, 175 fővel. Ezen belül a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása ágban 11,6% a pályakezdők aránya. A feldolgozó iparon kívül várhatóan két ágazatban lesz 10% felett a pályakezdők aránya: a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban 19,4%-kal, ami 97 pályakezdő foglalkoztatását jelentheti, valamint a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban, ahol 12,8%-os 64 fős létszámmal számolnak a munkáltatók.

A pályakezdők felvétele várhatóan 2020-ban kérdésre 32 munkáltató adott igenlő választ, akik 133 fő pályakezdő felvételét tervezik. Megfigyelhető, hogy Hajdú-Bihar megyében 2020. évben inkább a kis vállalkozások hajlandóak a friss tudással rendelkezők fogadására. A pályakezdők foglalkoztatását tervező 32 cégnek az 50%-a a 10-49 fős, a 34,4%-a az 50-249 fős létszámnagyság-kategóriájú munkáltatók közé tartozik. Amennyiben azt vizsgáljuk, hogy a megkérdezett cégek közül milyen arányban van az igennel válaszolók száma, akkor azt kapjuk, hogy az 250-999 fő között foglalkoztatók 33,3%-a, az 50-249 fővel dolgozóknak a 14,3%-a kíván lehetőséget adni a fiataloknak 2020. évben.

A pályakezdőket alkalmazó cégek közül 2020-ban a legtöbb a feldolgozóipar (31,3%), a kereskedelem, gépjárműjavítás (15,6%) és a mezőgazdaság (12,5%) területén tevékenykedik. A felvenni kívánt 133 fő pályakezdő közül számszakilag a legtöbbet, 50 főt

(37,65-öt) a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén szeretnék foglalkoztatni. Tíz százalék feletti még a felvenni szándékozott pályakezdekők száma a feldolgozóiparban (21,8%), ahol 29 fő pályakezdekő felvételét tervezik, valamint az egyéb szolgáltatás területén (12,8%), ahol 17 fő felvételével számolnak a választ adó munkáltatók.

A 4 fő feletti Pályakezdekők alkalmazása/felvétele foglalkozások szerint a munkakört is megnevező cégeknél:

10 fő feletti pályakezdekők alkalmazása foglalkozások szerint (2019), a munkakört is megnevező cégeknél				10 fő feletti pályakezdekők felvétele várhatóan 2020-ban foglalkozások szerint, a munkakört is megnevező cégeknél			
FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdekő alkalmazó cégek száma (db)	Alkalmazott pályakezdekők száma (fő)	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdekő felvételét tervező cégek száma (db)	Felvenni tervezett létszám (fő)
5 113	Bolt eladó	10	20	5 113	Bolt eladó	5	10
4 112	Általános irodai adminisztrátor	8	17	7 321	Lakatos	4	8
3 190	Egyéb műszaki foglalkozású	3	10	2 118	Gépész-műmók	2	6
5 132	Pincér	6	10	3 190	Egyéb műszaki foglalkozású	2	6
7 321	Lakatos	5	10	3 116	Gépésztechnikus	2	4
3 611	Pénzügyi ügyintéző (a pénzügyi ügyintéző kivételével)	3	8	3 623	Anyaggyártó, felváltó	2	4
5 134	Szakács	5	8	3 910	Egyéb ügyintéző	2	4
8 421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	5	8	4 121	Könyvelő (analitikus)	2	4
6 121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	4	7	7 114	Pék, édesipartermék-gyártó	2	4
9 310	Egyszerű ipari foglalkozású	6	7	7 325	Hegesztő, lángvágó	2	4
2 118	Gépész-műmók	2	6	8 421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	2	4
4 121	Könyvelő (analitikus)	4	6				
7 325	Hegesztő, lángvágó	3	6				
7 524	Épületvillamosági szerelő, villanyszerelő	3	6				
7 535	Festő és mázó	3	6				
3 641	Személyi asszisztens	2	5				
5 133	Pultos	3	5				

IV. A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2019. évi várakozások⁹

4.1. Kapacitás-kihasználtság

A termelő/szolgáltató kapacitás-kihasználtságát a vállalkozások 1,96%-a nem tudta vagy nem akarta meghatározni, míg 335-en adtak értékelhető választ 2019. év őszén.

Hajdú-Bihar megyében az átlagos kapacitás-kihasználtság a 250-999 fő között foglalkoztató vállalkozásoknál a legmagasabb 94,17%-kal, ami magasabb, mint a megyei átlag. A megyei átlag alatt egy létszám kategóriába tartozó céget találunk. A 10-49 főt foglalkoztatóknak 84,51% a kapacitás kihasználtsága. A többi létszám kategóriába tartozó cégeknél 85,36% fölötti a kapacitás-kihasználás értéke.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága

Létszámnagyság-kategória	21 % alatt	21 - 40 %	41 - 60 %	61 - 80 %	81 - 100 %	Válaszoló cégek száma összesen	Nem válaszoló cégek száma	Átlagos kapacitás-kihasználtság
	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	1	0	7	26	44	78	2	85,71
10-49 fő	1	3	15	64	103	186	14	84,51
50-249 fő	0	0	4	16	44	64	13	86,59
250-999 fő	0	0	0	1	5	6	3	94,17
1000 fő és felette	0	0	0	0	1	1	0	86,00
Összesen	2	3	26	107	197	335	32	85,36

⁹ Forrás: A 2019. évi felmérés alapján készült adatbázis

A kapacitáskihasználtság mértékét százalékos formában kellett meghatározniuk a gazdálkodó szervezetek vezetőinek. Az összesítés alapján a megyében átlagosan 85,36%-os kihasználtsággal üzemelnek a vállalkozások, amely 0,79%-ponttal magasabb a 2018. évi felmérés alkalmával jelzett értéknél.

Átlagos kapacitás-kihasználtság

Létszámnagyság-kategória	Hajdú-Bihar megye	Országos	Eltérés az országostól
	(%)	(%)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	85,71	85,81	-0,10
10-49 fő	84,51	85,45	-0,94
50-249 fő	86,59	85,69	0,90
250-999 fő	94,17	88,13	6,04
1000 fő és felette	86,00	91,26	-5,26
Összesen	85,36	85,81	-0,45

A 2012. évi felméréskor összességében az országos átlagot 0,62%-kal haladta meg a Hajdú-Bihar megyei munkáltatók kapacitáskihasználtsága. Három létszám-kategóriában az országos átlag alatt, míg a két legnagyobb létszám kategóriájú munkáltatónál az országos értéknél jobb volt az átlagos kapacitáskihasználtság a megyében. A 2013. évi felmérés alkalmával már a megyei arány 4,22%-kal alatta maradt az országos kapacitáskihasználtságnak, és valamennyi létszám-kategóriában működő vállalkozásnál az országos érték alatt maradt ez az arány. A 2015. évi felmérés alkalmával megyei szinten 2%-kal alacsonyabb az átlagos kapacitás-kihasználtság. Létszámnagyság kategóriánként vegyes a kép, mivel háromnál az országos átlag alatt, míg két kategóriában az országos átlag feletti volt az erőforrások kihasználtsága. A 2016. évi felmérés alkalmával megyei szinten 2,41%-kal alacsonyabb az átlagos kapacitás-kihasználtság. Létszámnagyság kategóriánként 2016. évben is a 2013. évihez hasonlóan valamennyi létszám-kategóriában az országos átlag alatti volt a kapacitáskihasználtság. Akkor az országos értéktől a legnagyobb arányban, több mint 5%-kal kevesebb a kapacitás-kihasználtság a 9 fő és annál kevesebb foglalkoztatóknál volt. A 2017. évi felmérés alkalmával a megyei kapacitáskihasználtság 1,92%-ponttal magasabb volt, mint az országos kapacitáskihasználtság. Három létszám kategóriában a megyei arány magasabb volt, mint az országos. Az 50-249 főt és az 1000 fő felett foglalkoztatóknál az országos kapacitás kihasználtság magasabb volt a megyei arányoknál. A 2018. évi felmérés alkalmával fordult a helyzet, mivel a megyei kapacitáskihasználtság 1,55%-ponttal volt alacsonyabb az országosnál, amikor három létszám kategóriában az országos arány volt magasabb a megyeinél. A jelenlegi (2019. évi) felmérés alkalmával az előző évi felméréshez hasonlít a helyzet, mivel a megyei kapacitáskihasználtság 0,45%-ponttal volt alacsonyabb az országosnál. Most is három létszám kategóriában az országos arány volt magasabb a megyeinél.

Négy ágazatban megyei szinten nem volt válaszadó a felmérésben, így azok a sorok 0%-os értéket kaptak, melyek a táblázatban külön kiemelésre kerültek.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága Hajdú-Bihar megyében és országosan

Gazdasági ág	Hajdú-Bihar megye átlagos kapacitás- kihasználts ág (%)	Országos átlagos kapacitás- kihasználts ág (%)	Hajdú-Bihar megye - országos (%)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	90,06	85,54	4,52
Bányászat	100,00	78,50	21,50
Feldolgozóipar	84,89	84,77	0,12
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	77,89	81,11	-3,22
Textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása	80,00	86,06	-6,06
Fafeldolgozás, papírttermék gyártása, nyomdai	83,71	85,58	-1,87
Kokszgyártás, kőolajfeldolgozás	0,00	67,50	-67,50
Vegyí anyag, termék gyártása	55,00	82,00	-27,00
Gyógyszergyártás	0,00	84,29	-84,29
Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása	83,00	82,15	0,85
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	88,42	84,73	3,69
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	85,00	86,60	-1,60
Villamos berendezés gyártása	91,25	87,26	3,99
Gép, gépi berendezés gyártása	100,00	88,22	11,78
Járműgyártás	90,00	86,32	3,68
Egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés	90,00	87,43	2,57
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	86,25	93,32	-7,07
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmntesítés	70,00	83,12	-13,12
Építőipar	89,19	92,21	-3,02
Kereskedelem, gépjárműjavítás	85,04	85,69	-0,65
Szállítás, raktározás	87,95	85,82	2,13
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	75,00	79,51	-4,51
Információ, kommunikáció	80,00	87,73	-7,73
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0,00	86,34	-86,34
Ingatlanügyletek	89,55	89,91	-0,36
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	86,11	88,65	-2,54
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	86,82	83,96	2,86
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0,00	99,60	-99,60
Oktatás	95,00	78,63	16,37
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	95,00	84,46	10,54
Művészet, szórakozás, szabad idő	30,00	81,67	-51,67
Egyéb szolgáltatás	76,00	85,96	-9,96
Összesen	85,36	85,81	-0,45

Az előző évi felmérés alkalmával a feldolgozóipar átlagos erőforrás kihasználtság szintje 2,1%-kal maradt alatta az országos átlagnak, viszont ez a szint az ideai felméréskor a megyére nézve már jobb volt, 0,12%-kal magasabban alakult az országos értéknél. A feldolgozóiparon

belül az országos átlagot meghaladóan, legnagyobb arányban, 27%-kal a vegyi anyag, termék gyártása ágazatban csökkent a kihasználtság, aminek a megyei átlaga 55%. A feldolgozó ipar további négy ágazatában az országosnál alacsonyabb arányban teljesült a termelő kapacitás kihasználtsága. Ezek sorrendben: az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása -3,22%-kal, a textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása -6,06%-kal, a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység -1,87%-kal, valamint a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása -1,6%-kal. A többi feldolgozóipari ágazatban (a fenti táblázat szerint) a megyei átlagok magasabbak voltak, mint az országos adatok átlagai.

Hajdú-Bihar megyében az átlagos kapacitáskihasználtság a feldolgozóiparon kívül hat gazdasági ágazatban az országosnál magasabb volt, legnagyobb arányban (21,5 %-kal) a bányászatban működő munkáltatóknál. Az átlagos kapacitás kihasználtság 10% fölötti arányban, 10,37%-kal volt több az oktatás ágazatban, valamint a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén tevékenységet végzőknél 10,54%-kal.

Ugyanakkor Hajdú-Bihar megyében az országos átlag alatt maradó kapacitáskihasználtságot nyolc gazdasági ágban tevékenykedő munkáltató jelentett a 2019. évi felmérés alkalmával.

A teljes fókú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya

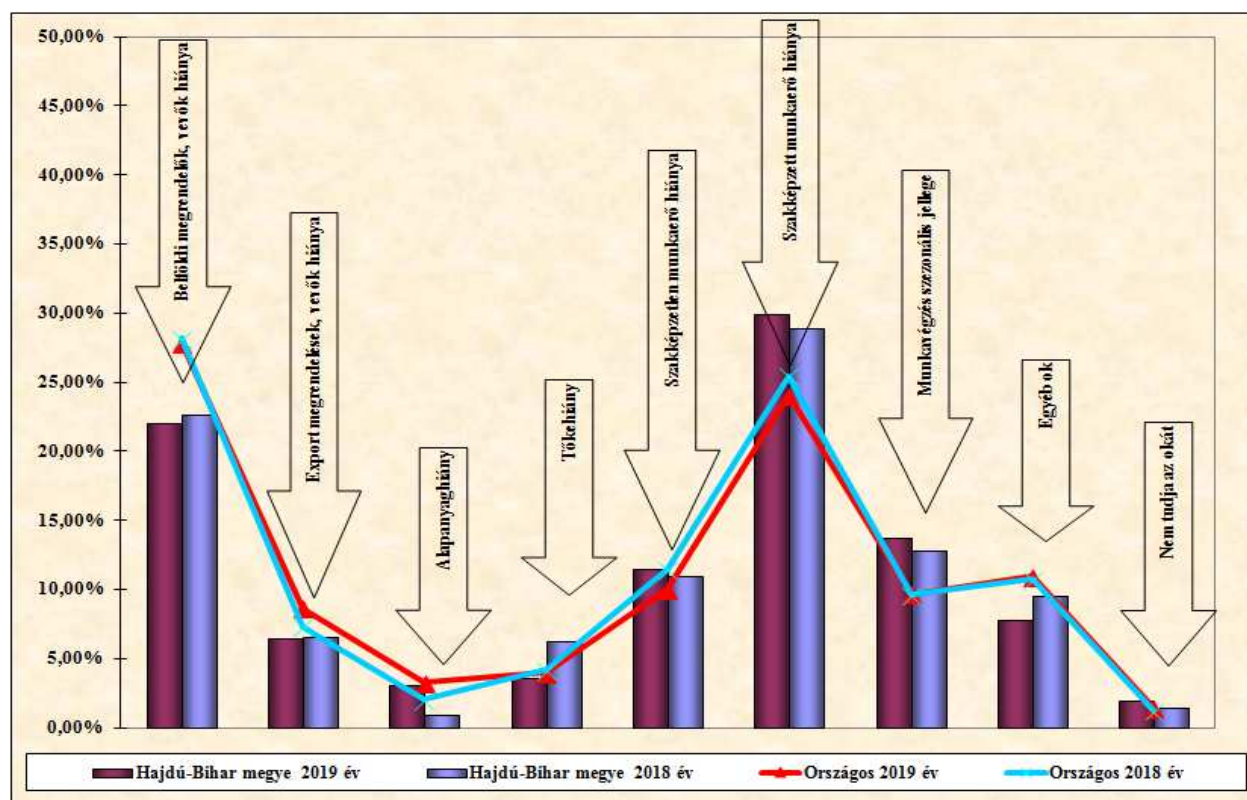
Míg 2013. évben a belföldi megrendelések visszaesése a mikro vállalkozásokat érintette a legérzékenyebben (64,6%), addig 2014. évben a 250-999 főt foglalkoztatóknak 50,8%-ban okozott nagyobb gondot. A 2015-ös évben ismét a mikro vállalkozások kerültek az első helyre 65,56%-kal, a 2016. évi felmérés alkalmával az 1000 fő és felette foglalkoztatók álltak az élen 60%-kal. Két évvel korábban (2017. évben) az 1000 fő és felette foglalkoztatók létszám kategóriába sorolt cégeknél a belföldi megrendelés hiánya 50%-ban volt probléma, ezen cégeknél jelentős arányban (30%-ban) az export megrendelések, vevők hiánya volt a kapacitás-kihasználtság elmaradásának másik oka. A tökehiány legnagyobb arányban 8,1%-ban a 10-49 főt foglalkoztató vállalkozásoknak okozott nehézséget. Az előző (2018) évben a kapacitás 100% alatti kihasználásának okaként a munkáltatók elsőként a szakképzett munkaerőhiány jelölték meg a 28,87%-kal. Ez az ok a legmagasabb aránnyal 30,29%-kal az 1000 fő és felette foglalkoztatónál, valamint a 9 fő és ennél kevesebb létszámot foglalkoztató cégeknél jelentkezett 30,16%-kal. A belföldi megrendelések hiánya 22,62%-ban volt jelen a felmérésben és szintén az előző két létszám kategóriájú cégnél volt a legmagasabb az arány (sorrendben: 23,53%, valamint 26,98%). Az 1000 fő és felette foglalkoztató cégeknél még jelentős, 17,65% volt az export megrendelések, vevők hiánya. Ez évben is a kapacitás 100% alatti kihasználásának okaként a munkáltatók elsőként a szakképzett munkaerőhiány jelölték meg a 29,89%-kal. Ez az ok a legmagasabb aránnyal 33,33%-kal az 1000 fő és felette foglalkoztatónál, valamint a 10-49 fő közötti létszámot foglalkoztató cégeknél jelentkezett 31,9%-kal. A belföldi megrendelések hiánya 22,07%-ban volt jelen a felmérésben a 250-999 főt és a 1000 fő és felette foglalkoztató létszám kategóriájú cégnél volt a legmagasabb az arány mindkét kategóriában 33,33% volt. Az előbbi két létszám kategóriájú cégeknél jelentős, 33,33% volt az export megrendelések, vevők hiánya is.

A 2015. évi felméréskor az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, az oktatás és a művészet, a szórakozás, szabad idő tevékenységgel foglalkozók nyilatkoztak úgy, hogy 100%-ban a **belföldi megrendelések csökkenése** következtében nem tudnak teljes kapacitással működni. A 2016. évi felmérés alkalmával már egyik ágazatban sem jelölték 100%-ban problémának a belföldi megrendelések csökkenését. A 2016. évi felméréskor 60%-ot meghaladó arányban a belföldi megrendelések, vevők hiányát jelölték meg a csökkenés okaként, az alábbi ágazatokban: a feldolgozóiparon belül a gumi, műanyag és nemfém ásványi termék ágazatban 63,57%-kal, az információ, kommunikáció területén 63,25%-kal, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet végzők 66,67%-kal, valamint szintén 66,67%-kal az egyéb szolgáltatás területén működő munkáltatók. A 2017. évi felmérés alkalmával az információ, kommunikáció ágazatban volt 100%-ban probléma a belföldi megrendelések, vevők hiánya. Hatvan százalék felett a bányászat (90%) és a feldolgozóiparon belül a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység ágban (66%) volt nagyobb a belföldi megrendelések hiánya. A 2018. évi felmérés alkalmával a megkérdezett munkáltatóknál a belföldi megrendelések, vevők hiánya okként egyre kisebb súlyban jelentett nehézséget, ahol a 9 fő és ennél kevesebb létszámot foglalkoztatóknál 26,98%-kal volt a legmagasabb ez az arány. A gazdasági ágak közül a feldolgozó iparon belül a vegyi anyag, termék gyártása ágban 50%-kal volt a legmagasabb ezen ok aránya. Az ez évi felmérés alkalmával a **belföldi megrendelések, vevők hiánya** okként egy kissé emelkedett, mivel a 250-999 főt és az 1000 fő és felette foglalkoztatóknál egyaránt 33,33%-kal volt a legmagasabb ez az arány. A gazdasági ágak közül a feldolgozó iparon belül a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása ágban 50%-kal volt a legmagasabb ezen ok aránya. Ötven százalék volt még az arány a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás és az információ, kommunikáció ágazatban. Az **export megrendelések elmaradása** 50% arányú a feldolgozó iparon belül a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása területen. **Fennakadásokra az ellátási folyamatban** (előző felmérésekben alapanyaghiány) a legmagasabb százalékban (25%-kal) csak a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása területén dolgozók panaszkodtak. A 25%-ot, vagy azt meghaladó **tőkehiány** a művészet, szórakozás, szabad idő ágazatban a választ adó munkáltatók 50%-nak, valamint a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ügyekkel foglalkozók 25%-ának volt probléma. A **szakképzetlen munkaerő hiánya** 40% feletti értékkel a feldolgozóiparon belül a járműgyártás területén 50%-ban jelentett gondot. A feldolgozóiparon kívül a művészet, szórakozás, szabad idő tevékenység területén szintén 50%-os, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatban 41,67%-os a szakképzetlen munkaerő hiánya.

Amíg a 2014. évi felmérésnél a legmagasabb arányban, 43,8%-kal a **szakképzett munkaerő hiányát** a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártásával foglalkozó cégek jelezték, addig a 2015. évi felmérés alkalmával 35%-kal a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén tevékenykedőknél volt ez a probléma a legnagyobb arányú. A 2016. évi felmérés alkalmával a legnagyobb arányban (80%-ban) a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén tevékenykedő munkáltatóknak okozott gondot a szakképzett munkaerő hiánya. A 2017. évi felméréskor a legnagyobb arányban 47,25%-kal a szállítás, raktározás ágazatban hiányzott a szakképzett munkaerő. A 2018. évi felmérés

alkalmával csak egy ágazatban, a feldolgozóiparon belül a járműgyártás területén volt 100%-os a szakképzett munkaerőhiány. További három ágazatban 50%-os a szakképzettek hiánya, ezek a bányászat, az egyéb szolgáltatás és a feldolgozóiparon belül a vegyi anyag, termék gyártása. A 2019. évi felmérés alkalmával a szakképzett munkaerő hiánya két ágazatban 100%-os, az egyik az oktatás, a másik a humán-egészségügyi, szociális ellátás. A feldolgozóiparon belül két ágban 50%-os a szakképzett munkaerő hiánya, a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása, valamint a járműgyártás. A **munkavégzés szezonális jellegére** 2016. évben 50%-ban csak a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás területén volt hivatkozás. A 2017. évi felméréskor szintén a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ágazat hivatkozott a szezonális jellegre, de már 60%-kal. A 2018. évi felméréskor a bányászatban és a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatban volt 50%-os a munkavégzés szezonális jellegére hivatkozás. A legutóbbi felméréskor csak a feldolgozóiparon belül a vegyi anyag, termék gyártása ágban volt 100%-os a munkavégzés szezonális jellegére hivatkozás. Az ágazatok közül a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés területén volt a legmagasabb 33,33%-kal kapacitás kihasználtság aránya.

***A teljes fokú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya
a felmérésben részt vevőknél***

A termelő / szolgáltató kapacitás 100% alatti kihasználtságának okai és az okok súlya

megnevezés	Belföldi megrendések, vevők hiánya	Export megrendések, vevők hiánya	Alapanyaghiány	Tőkehiány	Szakképzetlen munkaerő hiánya	Szakképzett munkaerő hiánya	Munkavégzés szezonális jellege	Egyéb ok	Nem tudja az okát	Összesen	Válaszoló cégek száma
Hajdú-Bihar megye 2019 év	22,07%	6,42%	3,07%	3,63%	11,45%	29,89%	13,69%	7,82%	1,96%	100,00%	154
Hajdú-Bihar megye 2018 év	22,62%	6,55%	0,89%	6,25%	11,01%	28,87%	12,80%	9,52%	1,49%	100,00%	147
Országos 2019 év	27,86%	8,66%	3,32%	4,00%	10,03%	24,11%	9,68%	10,92%	1,42%	100,00%	3189
Országos 2018 év	28,13%	7,28%	2,01%	4,19%	11,44%	25,40%	9,61%	10,72%	1,21%	100,00%	3199

4.2. Rendelésállomány

Egy vállalkozás rendelésállományának alakulását nagymértékben befolyásolja, hogy a piacon milyen minőségű terméket állít elő, milyen gyorsan reagál az ott zajló változásokra, a partnerek igényeire, van-e konkurenciája azon a területen.

A kereslet alakulását jelentősen befolyásolja a gazdasági környezet változása is, a lehetőségek bővülése vagy éppen beszűkülése. Ezek külön-külön is meghatározóak lehetnek és idézhetnek elő átmenetileg, vagy véglegesen olyan helyzeteket, amelyek meghatározzák egy vállalkozás sikerét vagy kudarcát.

Hajdú-Bihar megyében a felmérésbe bevontak 92,1%-a értékelte a termékei iránti kereslet alakulását, ami országos szinten 94%. Az előző évi felmérés alkalmával ez az arány megyénkben 96,5%, míg országosan 94,1% volt. A legkevesebben az elégedetlenek voltak, akik úgy értékelték, hogy jelenleg, vagyis a felmérés időpontjában alacsony szintű rendelésállománnyal rendelkeztek.

A termékek/szolgáltatások iránti kereslet alakulása

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Hajdú-Biharban

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	24	56	7	27,6	64,4	8,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	23	56	6	27,1	65,9	7,1
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	5	28	1	14,7	82,4	2,9
Építőipar	10	19	2	32,3	61,3	6,5
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	4	18	0	18,2	81,8	0,0
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	4	14	1	21,1	73,7	5,3
Szállítás, raktározás	6	14	0	30,0	70,0	0,0
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	5	13	1	26,3	68,4	5,3

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Országosan

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	740	1195	106	36,3	58,5	5,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	527	885	68	35,6	59,8	4,6
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	162	285	35	33,6	59,1	7,3
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	146	257	4	35,9	63,1	1,0
Építőipar	372	233	17	59,8	37,5	2,7
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	90	232	26	25,9	66,7	7,5
Szállítás, raktározás	118	224	15	33,1	62,7	4,2
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	105	212	17	31,4	63,5	5,1

A fenti táblázatban a Hajdú-Bihar megyei és az országos adatokat a termék/szolgáltatás iránti kereslet közepes alakulását figyelembe véve, a megkérdezett cégek száma szerint sorba rendezve és az első nyolcat a táblázatba megjelenítve megállapíthatjuk, hogy a megyei és az országos adatok hasonlóan alakultak. Hét olyan gazdasági ágat találunk mindkét területen, amelyik az első nyolcban benne van. A 2017. évi felmérés alkalmával az előző évhez

hasonlóan a megyében a feldolgozóipar a második helyen volt, míg országosan továbbra is az első helyen helyezkedett el. A közepes keresletnél az arányok is növekedtek, a megyei 9,7%-kal volt magasabb az országosnál. A 2018. évi felméréskor megyénkben a feldolgozóipar az addigi második helyről az első helyre került, így az arányok a közepes keresletnél növekedtek, akkor a megyei arány 13,8%-kal magasabb volt az országos aránynál. A magas keresletűeknél viszont az országos arány 13,9%-kal volt magasabb, amely 2017. évi felmérés alkalmával csak 10,9%-kal volt nagyobb. A 2019. évi felméréskor mind a megyei, mind az országos listában a feldolgozóipar volt az első helyen, amikor a megyei érték 64,4% volt, amely 5,8%-kal magasabb az országos aránynál. A második helyen mindkét listában a kereskedelem gépjárműjavítás található, ahol a magas volumen nagyobb arányban országosan jellemző, 8,7%-kal magasabb a megyei aránynál.

4.3. A termelési volumen alakulása

A termelés szintjének 2020. első félévében történő, az előző év azonos időszakához viszonyított változásáról a felmérésben résztvevők 92,1%-a nyilatkozott. Növekedésről a válaszadók 23,7%-a, míg csökkenésről 6%-a számolt be. Ez kedvezőtlenebb adat, mint a tavalyi felmérésben volt, akkor ugyanis csak 4,3%-uk jelezte a termelés visszaesését. A vállalkozások 62,3%-a úgy érzékelte, hogy termelési szintjük az előző évi szinten stagnál.

Megyénkben a 10-49 főt foglalkoztatók közül 47-en úgy nyilatkoztak, hogy növekszik, illetve nyolc úgy nyilatkozott, hogy csökken a termelés volumenének az alakulása, miközben a nagytöbbség azt mondta, hogy változatlan marad. Az 50-249 főt foglalkoztatóknál a termelés volumenének növekedésében 32,9% bíz, míg 60% inkább azt mondja, hogy változatlan marad.

Az adatok összesítése nyomán tizenkét gazdasági ágazatban nyilatkozták azt, hogy **növekszik a termelés vagy szolgáltatás volumenük** (90% fölötti a növekedés). A bányászat és az oktatás ágazatokban, valamint a feldolgozóiparhoz tartozó járműgyártás területen tevékenykedő cégek egyaránt 100%-ban növekedésről számoltak be. Továbbá a növekedés mértékének előrejelzése 50%, vagy a fölötti a feldolgozóiparon belül a villamos berendezés gyártása (50%-os) és a gép, gépi berendezés gyártása (66,7%-os) területén. A **termelés volumenének változatlan maradását** csak öt ágazatban, a feldolgozóiparon belül a textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása, valamint a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása területén jelölték 100%-ra. A stagnálás a feldolgozóiparon kívül a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés, valamint a humán-egészségügyi, szociális ellátás ágazatokban volt 100%. A termelés volumenének változatlan maradását 70%-ban vagy a felett jelző cégek 6 gazdasági ágazatban tevékenykednek, amelyek a következők: a szállítás, raktározás 70%, az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 73,7%, az egyéb feldolgozóipari, ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása 75%, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás 81,8%, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat 82,4% és a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység 87,5%. A **termelés volumenének legnagyobb arányú csökkenéséről** (100%-ban) egy cég nyilatkozott a művészet, szórakozás, szabad idő kategóriában. 20% vagy afeletti csökkenést prognosztizáltak még az egyéb szolgáltatás

területén 33,3%-kal, a villamos berendezés gyártása területén 25%-kal és a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártásában 20%-kal.

2020. első félévének termelési szintjére vonatkozó várakozások tekintetében a 2018. évi felméréshez képest kisebb csökkenés figyelhető meg a cégek óvatosságában, mert a megkérdezett cégek 7,9%-a nem mert jóslásokba bocsátkozni. Nem vállalkoztak arra, hogy a jövőbeni számításaikról nyilatkozzanak. Tavalay ez az arány 11% volt.

Összességében az látszik, hogy a megye megkérdezett vállalkozásainak 86,1%-a bízik abban, hogy 2020. első félévében pozíciója nem romlik tovább 2019. első félévéhez képest. Ebből 23,7%-uk egyértelműen úgy gondolja, hogy sikerül bizonyos szintű növekedést elérniük. Amennyiben erre a kérdésre választ adó 338 céget vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a cégek 25,7%-a úgy gondolja, hogy sikerül növekedést elérnie és a cégek 6,5%-a mondja azt, hogy csökkenni fog a termelés vagy szolgáltatás volumenének várható alakulása 2020. első félévében 2019. első félévéhez viszonyítva.

4.4. Beruházások

A 2019. évi felméréskor a kérdésre választ adó cégek 93,2%-a nyilatkozott beruházási szándékáról 2019. évre vonatkozóan. A megkérdezettek 44,1%-nál nem volt és nem lesz üzembe helyezendő beruházás 2019. év végéig.

A 2020. évi beruházási szándékról óvatosabb becslések érkeztek. Az összes vezető közül 24% nem tudta/nem válaszolt/nem adott egyértelmű igen vagy nem választ, ami 17,2%-kal több mint a 2019. évre nem válaszolók aránya. A megkérdezettek 32,7%-nál nem lesz üzembe helyezendő beruházás 2020. évben.

A beruházásokat típus szerint vizsgálva és összehasonlítva a két évet az tapasztalható, hogy legtöbbször csak korszerűsítő, innovatív beruházásban gondolkodnak (29,4%; 22,9%). A két év összehasonlítását vizsgálva csökkent azok száma (342-ről 279-re), akik termelésük növekedésére számítva úgy gondolják, hogy beruházás révén kapacitásaikat tovább kell növelniük. Ugyanakkor a mindkét fejlesztést egyszerre megvalósítóknál növekedés várható 2020. évre, mivel amíg 2019-re 53 vállalkozás vezetője nyilatkozott úgy, hogy korszerűsít és kapacitását növelő beruházást is üzembe helyez, addig 2020-ra már 56 vállalkozás tervez mindkét fajta beruházást, ami 5,7%-os növekedésnek felel meg.

Amennyiben a beruházások volumenének várható alakulását 2020. első félévében 2019. első félévéhez viszonyítva vizsgáljuk létszám-kategóriánként megállapítható, hogy a beruházás volumenének változatlan maradását nagyobb arányban prognosztizálják a választ adó cégek. Az 1000 fő és felette foglalkoztatókat most nem vizsgáljuk, mivel csak egy cég vett részt a felmérésben. Az 50-249 fő között foglalkoztatók szerint 55,9%-os arányban stagnálás várható. A 9 fő és ennél kevesebbet foglalkoztatók 51,5%-os stagnálással számolnak, de még a 10-49 főt foglalkoztatók is 41,1%-ban a beruházás volumenének megérekedését látják. A beruházás volumenének csökkenése átlagosan 7%. A 250-999 fő között foglalkoztatók úgy gondolják, hogy 12,5%-os csökkenés várható 2020. év első félévében. A 10-49 főt foglalkoztatók 8,6%-a, az 50-249 főt foglalkoztatók 6,8%-a, valamint a 9 fő és ennél kevesebbet foglalkoztatók 3%-a szerint csökkenés várható. A nem volt és nem is lesz beruházás kategóriát a 9 fő és annál kevesebbet foglalkoztatók 10,6%-a, a 10-49 főt

foglalkoztatók 15,2%-a, az 50-249 főt foglalkoztató cégek 10,2%-a, valamint a 250-999 főt foglalkoztatók 12,5%-a és jelölte meg.

A gazdasági áganként történő vizsgálatból az derül ki, hogy a beruházási kedv 2019. évben a feldolgozóiparban volt a legmagasabb, ugyanis a résztvevők 26,1%-a helyezett üzembe beruházást (47), melyből 13 csak korszerűsítésre irányult, 16 csak kapacitásbővítésre és 18 mindkettőre. Utánuk a kereskedelemmel, gépjárműjavítással és a mezőgazdasággal foglalkozó cégek következnek 22,2%-kal és 14,4%-kal, közülük a többség szintén korszerűsítést hajtott végre. Az összes beruházás 8,9%-át az építőipar, valamint 7,2%-át a szállítás, raktározás területén tevékenykedő cégek hajtották végre. Öt százalék vagy afeyetti beruházást a feldolgozóiparon belül az egyéb feldolgozóipari, ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása (6,1%), valamint az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása (5%) ágazatban tevékenykedő cégek jeleztek 2019. évben.

Beruházási kedv, illetve hajlandóság 2019. évben a felméréskor 180 munkáltatónál volt. Az előrejelzések szerint 2020. évben a befektetések az előző évhez képest 11% feletti csökkenést mutatnak, 159 cégnél várhatóak beruházások, amelyek az egyes ágazatokban igen eltérően alakulnak. A megkérdezett munkáltatóknak 2019. évben a 49%-a, míg 2020. évben már csak a 43,3%-ka gondolkodik beruházásban. Kissé borúlátóbbak az építőipar területén érintett cégek, mivel 2019. évhez képest 2020. évben kilenc munkáltatóval kevesebben gondolkodnak fejlesztésben, így arányuk az összes beruházni akarók között 2,7%-kal kevesebb lesz az előző évi 22,2%-hoz képest. Összességében huszonegy munkáltatóval kevesebben terveznek beruházást 2020. évben, amely 11,7%-os csökkenésnek felel meg.

4.5. A vállalkozások üzleti helyzete

A vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete válaszra 340 pozitív, 13 negatív és 14 nem tudja válasz érkezett. Az összes válaszadó 92,6% pozitívan értékelt, amely érték az előző felmérés alkalmával 93,6% volt. A megyében a cégek többsége (47,1%-a) 2019. év őszén csak kielégítőnek tartotta üzleti helyzetét, a jó üzleti helyzetről beszámolók 12,8-szer többen voltak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét állították. A kapott válaszok alapján a hajdú-bihari munkáltatók kis mértékben kedvezőbbnek tartják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 46,7% tartja kielégítőnek az üzleti helyzetét. A 2018. évi felméréskor is a Hajdú-Bihar megyei munkáltatók kis mértékben kedvezőbbnek tartották üzletmenetüket.

A 2014. évi és a 2015. évi felméréskor is a választ adó munkáltatók közül négy gazdasági ágban tevékenykedők nyilatkoztak úgy, hogy 100%-ban **jónak érzi a vállalkozás helyzetét**. A 2016. évi felméréskor már csak a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén működő munkáltató volt 100%-ban elégedett a jelenlegi üzleti helyzetével. A 2017. évi felmérés alkalmával két gazdasági ágazatban 2-2 munkáltató volt 100%-ban elégedett, ezek a gyógyszergyártás és a művészet, szórakozás, szabadidő ágazatok voltak. A 2018. évi felmérés alkalmával három gazdasági ágban összesen 4 munkáltató volt 100%-ban elégedett a jelenlegi üzleti helyzetével, ezek sorrendben: a vegyi anyag, termék gyártása, a gép, gépi berendezés gyártása és a művészet, szórakozás, szabadidő ágazatok. A jelenlegi felméréskor három gazdasági ágban 3 munkáltató volt 100%-ban elégedett, ezek sorrendben a bányászat, a

vegyi anyag, termék gyártása és az oktatás. A 2015. évi felméréskor 50% fölött nem volt cég a felmérésben, viszont pont 50%-os jó üzleti helyzettel a feldolgozóiparon belül a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén nyolc cég és a járműgyártás területén két cég látta úgy, hogy a vállalkozása jelenlegi üzleti helyzete jó. A 2016. évi felmérés alkalmával 50% és afeletti jó üzleti helyzetről hat gazdasági ágban tevékenykedő 19 cég nyilatkozott. A 2017. évi felmérés alkalmával 50% és afeletti jó az üzleti helyzetről hat gazdasági ágazatban tevékenykedő 26 cég nyilatkozott. A 2018. évi felmérés alkalmával 50% és afeletti jó üzleti helyzetet öt gazdasági ágazatban 27 munkáltató jelzett. A jelenlegi (2019. évi) felméréskor 50% feletti jó üzleti helyzetet hat ágazatban 105 munkáltató jelentett.

2017. évben az üzleti helyzetét 100%-ban kielégítőnek 2 gazdasági ág jelezte. Akkor a jelenlegi üzleti helyzete 100%-ban kielégítő választ adták a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás és a humán-egészségügyi, szociális ellátás gazdasági ágakban tevékenykedő cégek. A 2018. évi felmérés alkalmával az üzleti helyzetét 100%-ban **kielégítőnek** öt gazdasági ágazat jelezte, a bányászat, a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás és a feldolgozóiparon belül a gyógyszergyártás, a járműgyártás és a villamos berendezések gyártása ágazat. A jelenlegi felméréskor 100%-ban vállalkozása jelenlegi helyzetét kielégítőnek hat ágazatban összesen 14 munkáltató találta, míg 50% vagy afeletti elégedettséggel 11 gazdasági ágban 121 cég jelzett kielégítő üzleti helyzetet.

A 2016. évi felmérés alkalmával **rossz üzleti helyzetre** a legnagyobb arányban 50%-kal a bányászat ágazatban tevékenykedő két munkáltató közül az egyik hivatkozott. 25% feletti rossz üzleti helyzetre 2016. évben a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása ágazatban tevékenykedő hét cég közül kettő nyilatkozott. A 2017. évi megkereséskor 100%-ban rossz üzleti helyzetét egy cég jelezte a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatból. A feldolgozó ipar ágazaton belül a villamos berendezés gyártása területén működő három cég közül 33,3%-ban egy cég jelölte meg, hogy rossz a vállalkozása jelenlegi üzleti helyzete. A 2018. évi felmérés alkalmával 100%-ban rossz üzleti helyzetre egy cég sem panaszkodott. A rossz üzleti helyzet 2018-ban legnagyobb arányban egy cégnél volt 33,3%-kal, aki vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatban tevékenykedett. Tíz százalék feletti rossz üzleti helyzetre 11 munkáltató panaszkodott két ágazatban, amelyek a mezőgazdaság és a kereskedelem, gépjárműjavítás. A jelenlegi (2019.évi) felméréskor szintén nem volt olyan cég, aki 100%-ban rossz üzleti helyzetre panaszkodott volna. Összesen 13 munkáltató jelezte vállalkozása rossz üzleti helyzetét. Négy ágazatban volt 15% feletti rossz üzleti helyzetre panaszkodó 7 cég, akik sorrendben az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása (15,8%), az egyéb szolgáltatás (16,7%), a villamos berendezés gyártása (25%) és a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása (33,3%), gazdasági ágazatban tevékenykedtek.

A megyében a választ adó cégek többsége (49%-a) 2019. évben csak kielégítőnek jelezte üzleti helyzetét, ami 5,3%-kal nagyobb a 2020. évre becsült adatnál. Az ez évi felmérés alkalmával többségben vannak (52,5%) azon munkáltatók, akik várhatóan jónak prognosztizálják a 2020. évre várható üzleti helyzetüket. A jó üzleti helyzetet jelzők tizennégyszer annyian vannak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét jósolják, így 167-en jónak,

míg 12-en rossznak vélik a vállalkozásuk 2020. év első félévében várható üzleti helyzetét. A kapott válaszok alapján a megyei munkáltatók 2,1%-kal kedvezőbbnek prognosztizálják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 41,6% jelzi 2020. évre kielégítőnek az üzleti helyzetét.

V. Összegzés

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009. év folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált, amely az év közepén érte el mélypontját. 2010. első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euró övezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlenre vált. A magyar gazdaság növekedési üteme erőteljesen lelassult, 2012-ben pedig visszasüllyedt a recesszióba: a GDP ebben az évben 1,7%-os visszaesést produkált. Magyarországon 2016-ban gyengült a növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 2,2 százalékos volt az előző évhez képest. A hazai GDP éves növekedésének mértéke 2017-ben és 2018-ban ismét gyorsult, 4,4 százalékot, illetve 5,1 % ért el, amelyet 2019. év első három negyedévében további fellendülés követett, amelynek köszönhetően az első negyedévben 5,3 százalékkal, a második negyedévben 4,9 százalékkal, a harmadik negyedévben pedig már 5,0 százalékkal bővült¹⁰ a magyar GDP az előző év azonos időszakaihoz viszonyítva.

A felkeresett vállalkozások nagy hányada az egy évvel korábbi felmérésben is részt vett, így az általuk közölt adatok alapján meglehetősen reális képet kaptunk. A minta reprezentatív, az a gazdaság szinte minden ágát felöleli, a mikro vállalkozásoktól kezdve a nagy multinacionális vállalatokig.

A jelenlegi adatok szerint a munkaerőpiacon kiugró mértékű foglalkoztatás bővüléssel 2020. évben még mindig nem számolhatunk sem megyei, sem régiós szinten, de vannak arra utaló jelek is, hogy a változás kedvezőbb irányba mozdulhat el. Negatív tendenciák még továbbra is érvényesülnek és érvényesülhetnek, illetve létszámleépítésekre is változatlanul lehet még számítani, bár ennek volumenét nem lehet előre látni. Ezek ellensúlyozásában nagy szerepük lehet a különböző támogatási formáknak, közfoglalkoztatási programoknak és minden olyan intézkedésnek, amely a munkanélküliség, illetve a munkaerőhiány növekedésének megállítását, illetve csökkenését segíti.

Debrecen, 2020. február

Készítette:

Szabó Ferenc

¹⁰ forrás: KSH, nemzeti – számlák -GDP

MELLÉKLET

1. számú melléklet

FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓK

2018-2019. év

megnevezés	Hajdú-Bihar megye		Hajdú-Bihar megye		Országos		Országos	
	2018. év	2019. év	változás 2019-2018		2018. év	2019. év	változás 2019-2018	
	1 - 12 hónap	1 - 12 hónap	főben	%-ban	1 - 12 hónap	1 - 12 hónap	főben	%-ban
Nyilvántartott álláskereső száma	23 238	21 867	-1 371	-5,9	255 310	250 947	-4 363	-1,7
ebből:								
Férfi	10 905	10 062	-844	-7,7	122 421	119 546	-2 876	-2,3
Nő	12 333	11 806	-527	-4,3	132 888	131 401	-1 487	-1,1
Fizikai foglalkozású	19 761	18 540	-1 222	-6,2	212 265	207 636	-4 629	-2,2
Szellemi foglalkozású	3 476	3 328	-149	-4,3	43 045	43 311	266	0,6
Legfeljebb 8 általánost végzett	10 305	9 622	-682	-6,6	111 572	108 288	-3 284	-2,9
középfokú végzettségű	11 790	11 047	-743	-6,3	129 023	127 064	-1 959	-1,5
gimnáziumot végzett	2 678	2 568	-111	-4,1	26 183	25 994	-189	-0,7
felsőfokú végzettségű	1 143	1 198	54	4,8	14 707	15 592	885	6,0
25 évesnél fiatalabb	3 828	3 366	-462	-12,1	38 321	36 062	-2 259	-5,9
25-54 év	13 695	12 591	-1 104	-8,1	154 872	151 495	-3 377	-2,2
55 éves és idősebb	5 715	5 910	195	3,4	62 117	63 391	1 274	2,1
Nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma	2 642	2 304	-337	-12,8	24 819	22 631	-2 188	-8,8
ebből:								
felsőfokú végzettségű	167	126	-42	-24,8	1 047	914	-132	-12,6
Nyilvántartott pályakezdő álláskereső aránya ¹ (%)	11,4	10,5	-0,7	% pont	9,7	9,0	-0,7	% pont
Tartósan nyilvántartásban lévő álláskereső száma ²	6 600	6 837	237	3,6	68 666	68 100	-566	-0,8
Tartósan nyilvántartásban lévő álláskereső aránya ¹ (%)	28,4	31,3	2,9	% pont	26,9	27,1	0,2	% pont
Járadék típusú ellátásban részesülők ³	2 838	2 723	-114	-4,0	39 514	40 848	1 334	3,4
Segély típusú ellátásban részesülők ⁴	2 129	2 651	522	24,5	24 439	28 266	3 827	15,7
Rendszeres szociális segélyben részesülők	42	35	-6	-15,2	173	152	-21	-11,9
Foglalkoztatás helyettesítő támogatás ⁵	7 437	6 533	-903	-12,1	73 493	68 203	-5 290	-7,2
Szakképzetlen	7 942	7 160	-782	-9,8	91 336	85 432	-5 904	-6,5
ebből:								
legfeljebb 8 általánost végzett	6 775	6 138	-637	-9,4	77 148	71 904	-5 244	-6,8
középfokú végzettségű	1 137	1 001	-136	-11,9	13 842	13 227	-615	-4,4
gimnáziumot végzett	742	648	-93	-12,6	8 123	7 781	-342	-4,2
felsőfokú végzettségű	29	21	-9	-29,1	346	301	-45	-12,9
25 évesnél fiatalabb	1 866	1 573	-293	-15,7	19 663	17 734	-1 929	-9,8
55 éves és idősebb	1 992	2 008	16	0,8	21 420	21 241	-179	-0,8
Szakképzetlen álláskereső aránya ¹ (%)	34,2	32,7	-1,4	% pont	35,8	34,0	-1,8	% pont
Szakképzett	15 296	14 707	-589	-3,9	163 974	165 515	1 541	0,9
ebből:								
legfeljebb 8 általánost végzett	3 529	3 484	-45	-1,3	34 424	36 384	1 960	5,7
középfokú végzettségű	10 653	10 046	-607	-5,7	115 181	113 837	-1 344	-1,2
gimnáziumot végzett	1 937	1 920	-17	-0,9	18 060	18 212	153	0,8
felsőfokú végzettségű	1 114	1 177	63	5,6	14 361	15 291	930	6,5
25 évesnél fiatalabb	1 962	1 794	-168	-8,6	18 658	18 328	-330	-1,8
55 éves és idősebb	3 723	3 901	179	4,8	133 451	130 254	-3 198	-2,4
HAVI ÖSSZESÍTETT								
Nyilvántartásba belépők összesen	41 961	36 585	-5 376	-12,8	530 566	491 876	-38 690	-7,3
Első alkalommal belépő	3 564	3 513	-51	-1,4	52 397	53 772	1 375	2,6
A hónap folyamán betölthető álláshelyek száma (db)	110 276	85 552	-24 724	-22,4	1 665 273	1 387 003	-278 270	-16,7
Újjonnan bejelentett álláshelyek száma (db)	42 246	31 512	-10 734	-25,4	632 402	464 942	-167 460	-26,5
ebből:								
támogatott	34 905	24 104	-10 801	-30,9	438 020	288 292	-149 728	-34,2
nem támogatott	7 341	7 408	67	0,9	194 382	176 650	-17 732	-9,1
Zárónapi üres álláshelyek száma	68 000	51 566	-16 434	-24,2	1 027 688	905 692	-121 996	-11,9

Forrás: NFSZ adattárház